

Edsbyn & Alfta

Ovanåkers kommun
Socialförvaltningen

KARTLÄGGNING VÅLD I NÄRA RELATIONER

Socialförvaltningen

Ovanåkers kommun

2013

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 Lagstiftning gällande våld i nära relationer och hedersrelaterat våld	4
2. Våld i nära relationer	5
2.1 Våldets dimensioner	5
2.2 Våldets normaliseringsprocess	6
2.3 Könsmaktsordningen som förklaring till våld i nära relationer	6
2.4 Offer och förövare i relationsvåld	8
2.5 Barn och våld i nära relationer	8
2.6 Tecken på att våld förekommer i en nära relation	9
3. Hedersrelaterat våld	10
4. Brottsstatistik gällande våld i nära relationer och hedersrelaterat våld	11
4.1. Samhälleliga kostnader för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld	12
5. Metod	13
5.1 Urval	13
5.2 Enkätundersökningen	13
5.3 Analysmetod	13
5.4 Kartläggningens begränsningar	13
6. Resultat	14
6.1 Bakgrundsinformation	14
6.2 Våld i nära relationer	15
6.3 Förekomst av fysiskt, psykiskt, sexuellt och materiellt/ekonomiskt våld	21
6.4 Hedersrelaterat våld	23
6.5 Barn som bevittnar våld i nära relationer	27
6.6 Barn som bevittnar och utsätts för våld i nära relationer	30
7. Diskussion	33
7.1 Våld i nära relationer i Ovanåkers kommun	34
7.2 Hedersrelaterat våld i Ovanåkers kommun	35
7.3 Barn som bevittnar och utsätts för våld i nära relationer	35
7.4 Förslag till utbildningsinsatser om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld	35
7.5 Kartläggningens begränsningar – förslag till förbättring	37
8. Referenser	38

1. Inledning

Kartläggningar av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld har genomförts i Sveriges kommuner och har sin grund i regeringens beslut om att utföra förebyggande och åtgärdande insatser för individer som blir utsatta för våld i nära relationer. Under perioden 2011-2014 följer regeringen kontinuerligt upp de stora satsningar som kom till under tidigare mandatperiod. Insatserna har som syfte att bekämpa våld i nära relationer, vilket sker utifrån ett socialt, rättsligt, ekonomiskt, hälsorelaterat och jämställdhetsperspektiv. En viktig del som dessa insatser omfattar är uppföljningar som utförs av pågående utvecklingsarbete, fortsatta utbildningsinsatser samt utveckling och kvalitetssäkring. Insatser för stöd och skydd till kvinnor som är utsatta för våld och barn som bevittnar våld är också en viktig del i arbetet som ska förebygga och motverka våld i nära relationer. Forskning om våld i nära relationer - hur det kan förklaras och vilka konsekvenser våldet får för individer och samhället i stort - främjas också av regeringens beslut om ökade satsningar mot våld i nära relationer.¹

Syftet med denna rapport var att kartlägga kontakten med, omfattningen av och kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld i Ovanåkers kommun. Den syftar även till att kartlägga kontakt med och omfattning av barn som bevittnar och utsätts för våld i nära relationer. Att kartlägga omfattningen av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld i en kommun kan vara problematiskt eftersom våldet sker i den privata sfären där såväl offer som förövare försöker dölja vad som sker inom hemmets väggar. Ovanåkers kommun har därför valt att genomföra kartläggningen hos socialförvaltningens anställda, vilka i sitt arbete kommer i kontakt med kommunens invånare och därigenom även kan komma i kontakt med våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Kartläggningen bygger därför på den uppfattning som de anställda inom socialförvaltningen i Ovanåkers kommun har om hur stor omfattningen av våld i nära relationer är i kommunen och om huruvida de kommer i kontakt med våldsproblematiken i sitt arbete. Den kartlägger också den kunskapsnivå de kommunanställda anser sig ha om våld i nära relationer och vilken kunskap de anser är viktig för att de i sitt arbete ska kunna hantera problematiken som våld i nära relationer medför. Kartläggningen berör även om de kommunanställda kommit i kontakt med hedersrelaterat våld, den uppskattade omfattningen av hedersrelaterat våld i kommunen och den kunskapsnivå de kommunanställda anser sig ha om hedersrelaterat våld. Kartläggningen fokuserar också på barn som bevittnar och utsätts för våld, där det kartläggs om de anställda kommit i kontakt med barn som bevittnat eller utsatts för våld samt deras uppfattning om omfattningen av barn som bevittnar och utsätts för våld i nära relationer.

Inledningsvis kommer Sveriges aktuella lagstiftning gällande våld i nära relationer att presenteras, därefter följer en genomgång av forskning kring våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Därefter följer en metodgenomgång följt av resultatredovisning. Avslutningsvis diskuteras resultaten tillsammans med teori och forskning, förslag till utbildning samt hur denna kartläggning skulle kunna kompletteras för ytterligare kunskap om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld i Ovanåkers kommun.

1.1. Lagstiftning gällande våld i nära relationer och hedersrelaterat våld

Kvinnofridsreformen

Våld i nära relationer har historiskt setts som en privat angelägenhet och våldet ansågs inte som ett omfattande problem förrän under 90-talet, då problemet började uppmärksammas och blev en samhällelig angelägenhet. Våldets omfattning, speciellt mäns våld mot kvinnor, visade sig vara större och allvarligare än väntat och år 1998 introducerades Kvinnofridsreformen; en reform som uppmärksammade mäns våld mot kvinnor. I och med Kvinnofridsreformen kom fysiskt, psykiskt och sexuellt våld inom en nära relation där en man är förövare och en kvinna är offer att benämnas

¹ Regeringens skrivelse, 2007/08:39

som kvinnofridskränkning; ett brott som förövaren lägst kan straffas med nio månaders fängelse för och som högst sex år. I och med kvinnofridsreformen vidgades begreppet våldtäkt till att innefatta alla typer av påtvingade sexuella kontakter.²

Brottsbalken 4 kap 4a § Grov kvinnofridskränkning

Som en följd av Kvinnofridsreformen infördes även grov kvinnofridskränkning i Brottsbalken³ 4 kap. 4a §. Grov kvinnofridskränkning innefattar bland annat misshandel, olaga hot, sexuellt eller annat ofredande, sexuellt utnyttjande som utförs mot en kvinna som mannen har varit eller är gift med, eller som han har bott eller bor tillsammans med. Han ska då alltså inte dömas för dessa brott i sig, utan för grov kvinnofridskränkning.⁴ Dessa brott ska ha skett vid upprepade tillfällen och utgjort ett led i kränkningar av kvinnans integritet samt skadat kvinnans självkänsla.⁵

Brottsbalken 4 kap 4a § Grov fridskränkning

Grov fridskränkning döms en person för då denne begått brott som i brottsbalken rubriceras under brott mot liv och hälsa, brott mot frihet och frid och/eller sexualbrott gentemot en närstående. Brotten ska vara en del i en upprepade kränkning av den utsattas integritet och ämnar skada dennes självkänsla.⁶ Våld som begås i en nära relation där förövaren inte är en man som har en nära relation med en kvinna faller därför under grov fridskränkning i brottsbalken.

Hedersrelaterat våld

Hedersrelaterat våld har det ännu inte arbetats fram en specifik lagstiftning kring utan faller under grov fridskränkning eller grov kvinnofridskränkning. En specifik lagstiftning mot hedersrelaterat våld efterfrågas dock i och med att problematiken ökar och studier i ämnet tar allt större fokus i Sverige. I Socialtjänstlagen (2001:453) 5 kap, 11 § som behandlar stöd och hjälp till individer som utsatts för brott tillades år 2007 begreppet närstående istället för partner, vilket innebär att individer som utsatts för hedersrelaterat våld av andra närstående än en partner, exempelvis släktingar, har möjlighet att få stöd av socialtjänsten.

Socialtjänstlagen 5 kap 11§ Ansvar för barn som bevittnat eller blivit utsatt för våld

I kap 5 11 §, i det andra och tredje stycket i Socialtjänstlagen (2001:453) beskrivs ansvaret som ska tas över både utsatta kvinnor men även ansvaret som ska tas för barn som bevittnat våld av eller mot närstående vuxna. Det första stycket beskriver följande: "Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver". Det andra stycket innefattar följande: "Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvarar för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver"⁷.

² Sveriges kommuner och Landsting, 2006

³ Brottsbalken (BrB) 1962:700

⁴ Sveriges kommun och Landsting, 2006

⁵ Brottsbalken 1962:700 4 kap 4a §

⁶ Brottsbalken 1962:700, 4 kap 4a §

⁷ Lag (2012:776)

2. Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är ett ständigt aktuellt och mångfacetterat samhällsproblem. Forskning kring våld i nära relationer har främst bedrivits kring det våld en kvinna utsätts för av en man som hon har en nära relation med. Den senaste tiden har dock forskningen kring problematiken breddats till våld i samkönade relationer, våld mot män, hedersrelaterat våld, våld mot personer med funktionshinder och våld mot personer med en missbruksproblematik. Genom att bredda studierna av våld i nära relationer har fler samhällsgrupper lyfts fram som särskilt sårbara och löper en högre risk att utsättas för relationsvåld av något slag.

Nedan kommer en del av denna forskning om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld att presenteras. Inledningsvis presenteras hur våldet kan te sig och vad våldets normaliseringsprocess innebär. Därefter presenteras förklaringsmodeller till våld i nära relationer, följt av en presentation av vem som är offer respektive förövare i våld i nära relationer. Detta följs av barns utsatthet för våld i nära relationer och ett avsnitt som beskriver olika tecken för att det finns pågående våldsamheter i en nära relation. Därefter presenteras en beskrivning av hedersrelaterat våld, följt av en beskrivning av omfattningen av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld samt våldets samhälleliga kostnader.

2.1. Våldets dimensioner

Våld i nära relationer kan te sig på olika sätt och kan även se ut på olika sätt beroende på vem som är förövare och vem som är utsatt. Våldet kan vara av psykisk, fysisk, sexuell eller ekonomisk/materiell karaktär. Det *psykiska våldet* kan visa sig i dominansmetoder och förtryck, där den utsatta förnekas delar i sitt liv som till exempel friheten att bestämma över sin fritid och sina egna tillgångar vilket gör denne beroende av gärningspersonen ekonomiskt. Gärningspersonen kränker, hotar, skambelägger och skrämmar den utsatta. Självkänslan och självförtroendet skadas av dessa handlingar och den utsatta tror att detta är något denne förtjänar, att den utsatta inte agerat enligt förövarens vilja och därmed förtjänar att bli bestraffad. Individer i denna situation är ofta avskärmade från omgivningen och har därför svårt att söka hjälp och tala med någon om sin situation. Om det handlar om ett par som har barn kan barnen användas som ett utpressningsmedel där gärningspersonen hotar att ta barnen eller skada dem om den utsatta anmäler eller lämnar gärningspersonen.⁸ Det *fysiska våldet* är jämfört med det psykiska våldet en aning lättare att definiera. Begreppet fysiskt våld definieras i Slagen dam⁹ som att den utsatta blivit slagen med händer eller med något tillhygge, blir knuffad, sparkad, fasthållen eller släpad. Stryptag eller andra försök till kvävning samt användning av skjutvapen eller andra vapen finns också med i definitionen av fysiskt våld. Det *sexuella våldet* innefattar att med tvång eller försök till tvång få sin partner till att utföra sexuella handlingar genom att hota och/eller våld. Gärningspersonen kan även ha tvingat eller försökt tvinga den närstående till en sexuell handling då den utsatta inte kunnat försvara sig, exempelvis då denne sovit eller varit drogad. Sexuellt våld innefattar även om gärningspersonen tagit sexuellt på den utsatta mot dennes vilja.¹⁰ Våld i nära relationer kan även ta sig *ekonomiska och materiella* uttryck. Detta innebär att gärningspersonen utsätter den närstående för ekonomiska hot, begränsningar av gemensamma ekonomiska tillgångar och genom att tvinga denne att utföra ekonomiska olagligheter.

⁸ Sveriges kommuner och landsting, 2006

⁹ Brottsmyndigheten, 2001

¹⁰ Ibid.

2.2. Våldets normaliseringsprocess

Våldets utveckling i en nära relation har enligt forskning visat sig följa en gradvis stegrande process vilken benämns som våldets normaliseringsprocess. Det innebär att våldet ofta börjar med en mildare grad av kontrollerande och begränsande beteende från gärningspersonens sida där denne försöker kontrollera den utsatta och delar av dennes liv. Kontrollen ökar successivt och till slut kan gärningspersonen kontrollera vad den utsatta gör, vem denne umgås med och dennes tillgångar. Kontrollbeteendets successiva ökning i intensitet gör att när första slaget kommer är detta en del i den destruktiva utveckling som redan föregåtts av psykisk misshandel under en längre period. Situationen och relationen har genomgått en normaliseringsprocess där den fysiska och psykiska misshandeln blir en naturlig del av relationen. Den successiva ökningen av psykiskt våld gör att självkänslan hos den utsatta ofta är så skadad vid tillfället då den fysiska misshandeln börjar att denne är oförmögen att lämna situationen. Den våldsutsatta anser ofta att denne förtjänar att utsättas för våld eftersom denne ser sig själv ur gärningspersonens ögon¹¹. Det fysiska våldet följs sedan ofta av olika former av sexuellt våld. Personer som utsatts för fysiskt våld har i intervjustudier delgett att ett sexuellt efterspel är vanligt och att den våldsutsatta använder samlag som ett medel för att få det fysiska våldet att avta för stunden.¹²

2.3. Könsmaktsordningen som förklaring till våld i nära relationer

Mäns våld mot kvinnor är den grupp som forskning till största del fokuserat på och därför kommer de teoretiska förklaringarna till våld i nära relationer som presenteras nedan främst diskuteras ur ett könsmaktsperspektiv. Könsmaktsperspektivet fokuserar på hur individuella, strukturella och kulturella faktorer som tillsammans gör männen till överordnade och kvinnorna till underordnade i samhällsstrukturen. De *individuella* faktorerna kan förklara våld i nära relationer som en konsekvens av individen och dennes livssituation. Exempelvis kan personer med missbruksproblematik och psykisk ohälsa löpa en större risk för att utsätta en närstående för våld.¹³ Våldet förklaras genom att en viss individ utmärker sig genom avvikelser och olikheter i jämförelse med det övriga samhället, och att det är denna problematik och dessa avvikande egenskaper som gör individen våldsam. Detta skulle dock kunna ses som en begränsning och skulle eventuellt kunna resultera i ett bortfall av andra förövare, eftersom att det inte bara är individer med olika slags problematik och som avviker från övriga i samhället som brukar våld mot en närstående.¹⁴ De *strukturella* faktorerna hänvisar till samhällsorganisationen som förklaring till mäns våld mot kvinnor. Samhällsuppbyggnaden uppmuntrar och underlättar direkt och indirekt individuella män att dominera och kontrollera olika samhällsnivåer. De strukturella faktorerna kan göra sig påmind i en familj, ett föräldraskap eller i arbetslivet eller på en annan plats där mannens roll strukturellt skiljer sig från kvinnans. Exempel på detta kan vara att den normativa familjestrukturen har olika förväntningar på män och kvinnor och hur de ska förhålla sig till familjelivet, eller att samhällsstrukturen uppmuntrar män och kvinnor till olika yrkesområden. Ytterligare ett exempel kan vara att det finns normer som reglerar och kontrollerar vilken sexuell frihet en ung man respektive en ung kvinna bör ha.¹⁵ De *kulturella* faktorerna innefattar kulturella aspekter, såsom normer och värderingar som fungerar ursäktande för våld. Ett exempel kan vara en man som inte tycker sig "vara herre i sitt eget hus", och då han brukat våld mot henne ursäktas det med att hon avvikit från den outtalade normen om hur en kvinna ska bete sig genom att vara dominant och

¹¹ Beausang ur Heimer & Posse, 2003

¹² Heimer & Posse, 2003

¹³ Brottsförebyggande rådet, 2009

¹⁴ Sveriges kommuner och landsting, 2006

¹⁵ Ibid.

provocerande, och att hon således själv är indirekt ansvarig för det våldet han brukat mot henne.¹⁶ En förklaringsmodell till våld i nära relationer bör dock inte undersöka var och en av dessa faktorer för sig, utan sträva efter att integrera samtliga och på så sätt utgå från ovan redovisade könsmaktsperspektiv. Könsmaktsperspektivet förklaring till våld i nära relationer har givits stöd av forskning som visat att i samhällen där det finns stor ojämlikhet mellan könen och könsrollerna är rigida är också där kvinnor är som mest utsatta för mäns våld.¹⁷

Våld i nära relationer som utövas av en kvinna mot en man hon har en nära relation med förklaras av könsmaktsperspektivets som en reaktiv försvarshandling.¹⁸

2.4. Offer och förövare i relationsvåld

Våld i nära relationer drabbar kvinnor i heterosexuella förhållanden i större utsträckning än andra samhällsgrupper. Den nationella trygghetsundersökningen påvisar detta då fyra gånger fler kvinnor blir utsatta för våld i nära relationer i jämförelse med män.¹⁹ Studier har även visat att våldet som kvinnor utsätts för av en närstående är grövre och upprepas i högre grad än våldet gentemot män. Män som utsätts för våld av en närstående utsätts i högre grad för psykiskt våld i form av trakasserier av en närstående, och fysiskt våld förekommer inte i lika stor utsträckning som för kvinnor.²⁰

Personer med funktionshinder är också en grupp som löper en högre risk att utsättas för våld av någon närstående. Brottsförebyggande rådet hänvisar till studier som gjorts och påvisar att funktionshinder bland kvinnor är en faktor som ökar risken att bli utsatt för övergrepp, men att detta inte är en risk när det gäller män. Det beskrivs vidare att kön kan vara en faktor som spelar mer roll än just funktionshindret i sig, när det gäller risken att bli utsatt för övergrepp.²¹ Våld i nära relationer drabbar även äldre personer där främst äldre med demenssjukdom är speciellt utsatt. När demenssjuka äldre vårdas av anhöriga sker våldet främst av vanvård där den utsatta nekas den omsorg och vård denne behöver, men våldet kan även vara övergrepp av fysisk karaktär. När anhörigvårdare tillfrågats i olika undersökningar uppger 15-50 procent att de begått någon form av vanvård eller övergrepp gentemot en närstående med demenssjukdom. Risken för vanvård och övergrepp av den äldre ökar om den närstående lider av psykisk ohälsa, alkoholism eller är socialt och ekonomiskt beroende av den äldre. Det finns också en ökad risk för vanvård eller övergrepp om den närstående vårdat den äldre under lång tid och upplever vårdrelaterad stress. Om den demenssjuke bor med en närstående som är socialt isolerad och med ett svagt socialt nätverk ökar också risken för vanvård eller övergrepp, liksom i relationer som präglas av långvariga konflikter och oförmåga till kommunikation.²²

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Sveriges kommuner och landsting, 2006

¹⁸ Brottsförebyggande rådet, 2009

¹⁹ Nationell trygghetsundersökning. Brottsförebyggande rådet, 2012

²⁰ Brottsförebyggande rådet, 2009

²¹ Brottsförebyggande rådet, 2007

²² Socialstyrelsen Våld mot äldre

2.5. Barn och våld i nära relationer

Våld i nära relationer drabbar inte enbart vuxna som har en relation till varandra utan i många fall finns även barn närvarande i den våldsamma och destruktiva miljön. Våld i nära relationer drabbar även barn, och Socialstyrelsen menar att tio procent av alla barn i världen upplevt våld i hemmet, och fem procent av dessa upprepade gånger.²³ Dessa barn ser, hör och upplever våld i nära relationer.²⁴ En svensk studie från år 2010 där barn mellan 13- 17 år deltagit, visar att tio procent av barnen har upplevt våld mellan sina omvårdnadspersoner. Detta stämmer överens med resultaten från tidigare studier av omfattningen av barn som bevittnat våld i hemmet. Barn som upplever våld i hemmet löper större risk att själva utsättas för våld och omsorgssvikt, jämfört med andra barn. Detsamma gäller riskerna för att utsättas för sexuella övergrepp. Ju äldre barnen är som lever i ett hem där våldsamma handlingar sker mellan två vuxna desto vanligare är det att barnen försöker ingripa på något sätt när våldsamma konflikter uppstår och löper därmed ökad risk för att själva utsättas för våld. Barn kan även lära sig att identifiera situationer där våld brukar förekomma och använder strategier för att distrahera den våldsamma föräldern och på så sätt hjälpa den utsatta föräldern att undfly situationen. Barnen kan också användas som medel i en psykisk misshandel där hot om att skada barnen eller ta dem ifrån föräldern kan förekomma.²⁵

Våld i en nära relation kan ge barnen långsiktiga och kortsiktiga konsekvenser. Barn som upplever våld i hemmet har exempelvis en ökad risk för att utveckla beteendeproblem vilket komplicerar relationen till andra barn och vuxna i deras närhet. Studier har också visat att barn som växer upp i ett våldsamt hem löper högre risk att utveckla depression, ångest och ha ett utåtagerande aggressivt beteende när de blir äldre. Barn kan även utveckla post-traumatiska stressyndrom där barnet återupplever en traumatisk händelse, vilket leder till stress, undvikande- och flyktbeteenden, sömnproblem och tillbakagång i barnets utveckling. Det finns även studier som visat att barn som växer upp under våldsamma förhållanden i högre grad utsatte andra barn för mobbing eller själva utsattes för mobbing.²⁶

De långsiktiga konsekvenserna för dessa barn har även de studerats. Studier har testat tesen ”våld föder våld”; det vill säga om barn som växer upp under våldsamma förhållanden har en större benägenhet att använda våld mot närstående i sitt vuxna liv. Ur ett socialt inlärningsteoretiskt perspektiv skulle detta vara en möjlighet då tanken med denna teori är att vi lär oss genom imitation och observation av den miljö vi växer upp i. Resultaten kan dock inte enas om någon slutsats då det finns resultat som tyder på att dessa vuxna har större risk att utsätta andra för våld och utsättas för våld medan andra studier visar motstridiga resultat. Det är svårt att genomföra studier av detta slag eftersom det finns fler variabler än uppväxt i våldsamt hem som kan påverka hur en individs utveckling sker.²⁷

²³ Socialstyrelsen, 2011

²⁴ De forskningsstudier som redovisas nedan finns sammanfattade i Överlien, 2012.

²⁵ Överlien, 2012.

²⁶ Överlien, 2012.

²⁷ Överlien, 2012.

2.6. Tecken på att våld förekommer i en nära relation

Personer med försörjningsproblem, missbruk och psykisk ohälsa som kan ses som riskgrupper för att vara utsatta för våld i nära relationer hamnar ofta under utredning hos socialtjänsten. Socialtjänsten kan i sina utredningar vara ovetande om att de närstående lever i en relation som präglas av våld då socialtjänsten fokuserar på den övriga problematik som de närstående lever i.²⁸ Det är därför viktigt att socialtjänsten är välutbildade i frågan och har kunskap om vilka tecken som tyder på att deras klienter är utsatta för våld av en närstående eller utsätter en närstående för våld. Inom andra verksamheter kan sannolikheten att träffa på våld i en nära relation däremot vara ganska låg, vilket gör att anställda inom den verksamheten får en försämrad förmåga att kunna se och upptäcka tecken hos de som blir utsatta för våld av en närstående, dock är det lika viktigt att anställda inom sådana verksamheter blir utbildade i ämnet eftersom våldet drabbar många fler än endast de som tillhör riskgrupperna. Tecknen kan vara otydliga och diffusa och ter sig på olika sätt beroende på vem som är utsatt för våld. Nedan ges exempel på tecken som kan tolkas som att en person är utsatt för våld av någon närstående och hur det kan te sig i olika verksamheter. Inom individ- och familjeomsorgen möter de anställda som tidigare nämnt individer som tillhör riskgrupper att utsättas för våld av en närstående. Dock kan tecknen vara svåra att se då det exempelvis kan vara en individ som uppger att denne är i ett stort behov av socialbidrag utan att det går att se en förklaring till varför denne har ett sådant behov av ekonomiskt stöd. Bakgrunden till detta tillsynes obefintliga behov av ekonomiskt stöd kan då vara att dennes närstående utsätter personen för ekonomiskt våld där den närstående kontrollerar personens ekonomi. Sjukdom hos en individ under en lång tid med otydliga symptom kan också vara ett tecken på våld, och även posttraumatisk stressyndrom kan vara ett tecken på en långvarig misshandel. Om man i sitt arbete ska träffa en man och en kvinna tillsammans, så kan signaler såsom att mannen intar en högre maktposition än kvinnan, att han för både sin egen och kvinnans talan vara ett tecken på att någon typ av våld utövas i relationen. När det gäller barn som utsätts för eller bevittnar våld i nära relationer så finns även här signaler som bör uppmärksammas då det kan vara tecken på att barnet lever i en relation där våld förekommer. Det kan exempelvis vara om ett barn från en viss familj vistas i trapphuset mycket, eller om ett barn uppger upprepade gånger säger att de har ont i magen eller vill skynda sig hem från skolan varje dag.²⁹

²⁸ Socialstyrelsen, 2011

²⁹<http://www.valdinararelationer.se/sv/Vald-i-nara-relationer1/Toppmeny/Kommun/Dialoga/Kommunerna/Hur-upptacka-vald/>

3. Hedersrelaterat våld

Hedersrelaterat våld är ett relativt nytt fenomen i Sverige och problematiken uppmärksammades först på 2000-talet då en rad hedersrelaterade mord begicks. Hedersrelaterat våld kan ta sig uttryck i fysiskt, psykiskt och socialt våld där familjens heder används som skäl för att kontrollera en familjemedlem. En familjemedlem som öppet trotsar och utmanar familjenormer anses dra skam över familjen och våldet är en del av det straff familjemedlemmen får för att familjen ska återfå sin förlorade heder.³⁰ Hedersrelaterat våld kan exempelvis ske genom att familjen/vissa familjemedlemmar begränsar den utsattas skol- och fritid genom att denne inte får delta i vissa aktiviteter³¹ eller genom begränsande av en familjemedlems handlingsutrymme och val av livspartner.³² Familjen kontrollerar individens umgängesliv och denne får ofta ta stort ansvar i hemmet.³³

Hedersrelaterat våld skiljer sig från våld i nära relationer i det avseendet att hedersrelaterat våld bedrivs kollektivt av en familj, släktingar och andra i gemenskapskretsen medan våld i nära relationer har en ensam gärningsperson. Hedersrelaterat våld drabbar också i större utsträckning båda könen än vad som är fallet i våld i nära relationer där kvinnor i högre grad drabbas. Liksom våld i nära relationer kan hedersrelaterat våld dock förklaras utifrån kulturella föreställningar om kön, makt och sexualitet där avvikande från de kulturella normerna utlöser våldet. Normativt avvikande kan i sammanhang av hedersrelaterat våld vara att välja en livspartner som ej anses passande, att vara homo- eller bisexuell eller att som kvinna inleda en sexuell relation före äktenskapet.³⁴

³⁰ Nationellt centrum för kvinnofrid; Hedersrelaterat våld

³¹ Brottsförebyggande rådet, 2012

³² Nationellt centrum för kvinnofrid; Hedersrelaterat våld

³³ Brottsförebyggande rådet, 2012

³⁴ Nationellt centrum för kvinnofrid; Hedersrelaterat våld

4. Brottsstatistik gällande våld i nära relationer och hedersrelaterat våld

År 2011 genomförde Brottsförebyggande rådet den Nationella trygghetsundersökningen (NTU), vilken har i uppdrag att studera brottsutvecklingen i Sverige mellan år 2008 och år 2011. Undersökningen visar att våld i nära relationer har legat på en relativt stabil nivå under 2000-talet. Undersökningen visar också att 1,3 procent av alla kvinnor och 0,5 procent av alla män i Sverige har varit utsatta för våld av någon i en nära relation.³⁵ Det framgick också att benägenheten att anmäla brott mot närstående har ökat kontinuerligt under 2000-talet. Anmälningbenägenheten varierar dock som en funktion av brottets karaktär då våldsbrott i form av misshandel anmäls i större utsträckning jämfört med brott med sexuell karaktär.³⁶

Våld i nära relationer antas ofta ha ett högt mörkertal av utsatta individer som inte anmäler att de blivit utsatta för brott. Sveriges kommuner och landsting föreslår därför att antalet anmälda fall bör multipliceras med fyra för att fånga det verkliga antalet utsatta för våld av en närstående. NTU påvisar en studie där kvinnor angett anledningen till att de inte anmält att de utsatts för brott. Kvinnorna har då angett att deras relationer med/till gärningspersonen är den främsta anledningen till att de inte anmält brott tillsammans med anledningen att den utsatta inte vågade anmäla och att parterna redde ut det på egen hand.³⁷

Med det ovannämnda resonemanget kring mörkertal inom våld i nära relationer i åtanke kan brottsstatistik kring våldet presenteras. Sedan 1980-talet har antalet våldsbrott i form av misshandel gentemot kvinnor ökat radikalt. Enligt Brottsförebyggande rådets sammanställning av 2012 års kriminalstatistik anmäldes i Sverige 12 903 fall av misshandel mot kvinna 18 år eller äldre där offret haft en nära relation med förövaren, 2469 fall av grov kvinnofridskränkning och 299 fall av grov fridskränkning mot kvinna 18 år eller äldre anmäldes. Samma år anmäldes 3430 fall av misshandel mot man 18 år eller äldre där offret haft en nära relation till förövaren och 127 fall av grov fridskränkning mot man 18 år eller äldre.³⁸

När det gäller Ovanåkers kommun så anmäldes år 2010 tre fall av grov kvinnofridskränkning, år 2011 gjordes två anmälningar och detsamma gäller år 2012. När det gäller våldtäktsbrott så gjordes 14 anmälningar år 2010, ett fall anmäldes år 2011 och detsamma gäller år 2012.

När det gäller hedersrelaterat våld redovisar Nationellt Centrum för Kvinnofrid utifrån en enkätundersökning utförd av Ungdomsstyrelsen år 2009 att cirka 70 000 individer i åldern 16-25 år i Sverige upplever att familjen och släktingar begränsar dem i val av partner och i förhållande till äktenskap. Detta gäller 6,6 procent av de unga kvinnorna och 3,8 procent av de unga männen som deltog i undersökningen. Enligt studien är det betydligt vanligare med begränsningar i valet av framtida partner i familjer med utländsk bakgrund jämfört med familjer med svensk bakgrund. Flickor med utländsk bakgrund är de som i störst utsträckning uppger att de har begränsningar eller krav från familjen gällande val av livspartner.³⁹ I övrigt faller hedersrelaterat våld under grov kvinnofridskränkning eller grov fridskränkning vilket gör att en exakt statistik för det hedersrelaterade våldet ej går att presentera.

³⁵ Brottsförebyggande rådet, 2012

³⁶ Ibid.

³⁷ Brottsförebyggande rådet, 2012

³⁸ Brottsförebyggande rådet, 2013

³⁹ Nationellt centrum för kvinnofrid; Hedersrelaterat våld

4.1. Samhälleliga kostnader för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld

Våldet som sker mellan två individer i en nära relation inte bara drabbar individerna själva utan ingriper även olika samhälleliga aspekter såsom hälsomässiga, ekonomiska, sociala och juridiska. Konsekvenserna av våld i nära relationer påverkar dessa olika samhällsaspekter och innebär därför stora kostnader för samhället då våldsoffer behöver sjukvård, ekonomiskt stöd, rättegångskostnader och är oförmögna att arbeta på grund av sina fysiska och psykiska skador. Enbart kostnaderna för våld i nära relationer som drabbar kvinnor och barn uppskattas till ca tre miljarder kronor per år, och några exakta siffror för kostnaderna för våld i nära relationer som drabbar alla riskgrupper uppges inte.⁴⁰

⁴⁰ Socialstyrelsen, 2011

5. Metod

Denna kartläggning genomfördes under sommaren och hösten 2013 med en enkätundersökning bland de anställda på socialförvaltningen i Ovanåkers kommun.

5.1. Urval

Enkätundersökningen genomfördes bland anställda på socialförvaltningen i Ovanåkers kommun. För att, såsom förmlerat i syftet, få en så omfattande och överblickande bild av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld som möjligt gavs enkäten till alla anställda inom socialförvaltningen. Fast anställda, timanställda, vikarier och sommarvikarier involverades i kartläggningen vilket totalt är 468 personer som är anställda inom socialförvaltningen i Ovanåkers kommun. Av dessa svarade 251 anställda på enkäten, vilket ger ett bortfall på 46 procent.

5.2. Enkätundersökningen

Enkäten ämnade kartlägga om de kommunanställda i Ovanåkers kommun kommit i kontakt med våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och barn som bevittnar eller utsätts för våld i nära relationer i deras arbete. Den ämnade även kartlägga de kommunanställdas uppfattning om i hur stor omfattning de *tror* att våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och barn som bevittnar eller utsätts för våld förekommer i kommunen samt hur stor kunskapen bland de anställda är om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Enkäten fångade även om de kommunanställda vet hur de ska hantera misstanke om att det förekommer våld mellan personer de kommer i kontakt med i sitt arbete och vilken typ av utbildning som efterfrågas.

Enkäten bestod av 16 frågor där kryssfrågor varvades med fritextsvar. Kryssfrågorna hade antingen färdiga svarsalternativ som *ja*, *nej* och *vet ej* eller så fanns skalor där de kommunanställda själva fick välja vilken skalnivå de ansåg matchade den egna uppfattningen.

5.3. Analysmetod

Resultaten sammanställdes på två sätt. Resultaten från frågorna med fritext bearbetades i ett ordbehandlingsprogram för att försöka ge en samlad bild av vad de anställda svarat. Resultaten från frågorna med svarsalternativ analyserades i ett statistikprogram för att enkelt kunna visa spridningen av svaren på enkätfrågorna. Resultaten analyserades statistiskt med korrelationsanalyser och variansanalyser för att se samband och skillnader mellan olika variabler.

5.4. Kartläggningens begränsningar

Kartläggningen av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld i Ovanåkers kommun drabbades av ett bortfall på 46 procent vilket kan ha påverkat resultatet av denna kartläggning. Om fler kommunanställda besvarat enkäten hade det bidragit till ytterligare perspektiv och kunskap om hur problematiken med våld i nära relationer och hedersrelaterat våld ser ut i Ovanåkers kommun och vilken utbildning om problematiken som önskas av de anställda. Dock deltog tillräckligt många för att resultaten ska vara givande och kunna analyseras.

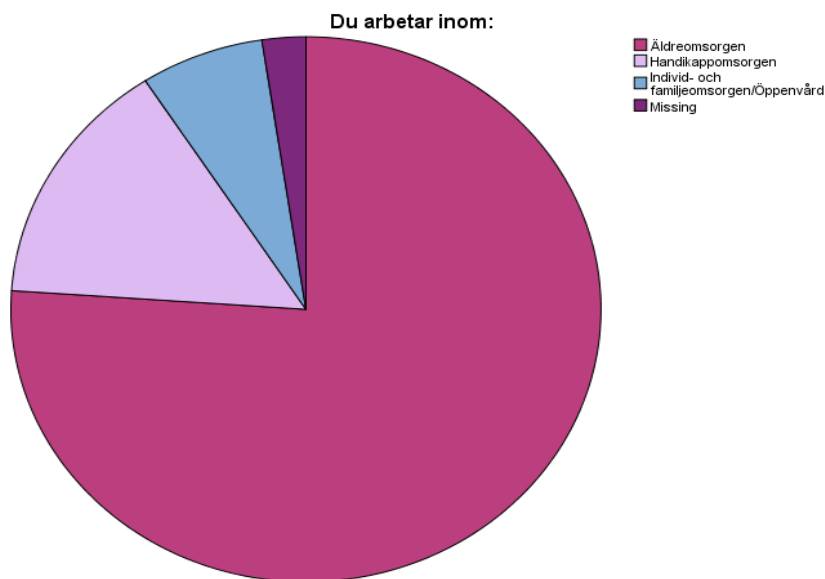
Kartläggningen av våld i nära relationer i Ovanåkers kommun har även vissa begränsningar när det gäller att kartlägga den faktiska förekomsten av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld i Ovanåkers kommun. Enkätundersökningen bygger på de kommunanställdas uppfattning om våld i nära relationer vilket gör att de kommunanställdas egna kunskaper och tolkningar av begreppet våld i nära relationer påverkar svarsutfallet. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld kan också vara svårt att upptäcka då våldet förekommer i den privata sfären och som utomstående kan det vara svårt att upptäcka.

6. Resultat

Denna del av rapporten innehåller de resultat som erhållits från enkätundersökningen bland socialförvaltningens anställda gällande kartläggningen av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och kunskapen om problematiken. Inledningsvis presenteras bakgrundsinformation om de kommunanställda som besvarat enkäten. I tur och ordning följer sedan en genomgång de anställdas uppfattningar om (i) våld i nära relationer, (ii) hedersrelaterat våld och (iii) barn som bevittnat och utsatts för våld. Denna genomgång inbegriper beskrivande diagram och statistik samt redogörande text.

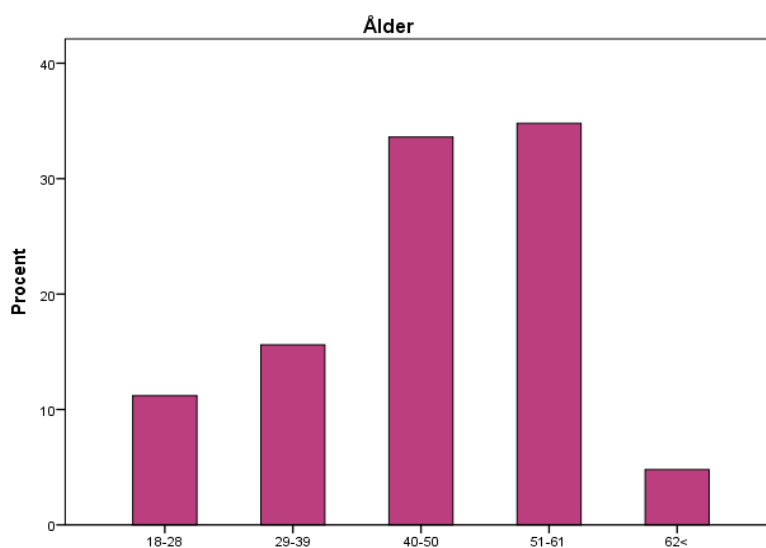
6.1. Bakgrundsinformation

Diagram 1. Arbetsområde

Av de 251 kommunanställda som besvarade enkäten arbetar 76 procent, 191 personer, inom äldreomsorgen. 15 procent, 37 personer, arbetar inom handikappomsorgen och sju procent arbetar inom individ och familjeomsorgen, det vill säga 17 personer. Bortfallet var knappt två procent.

Diagram 2. Ålder

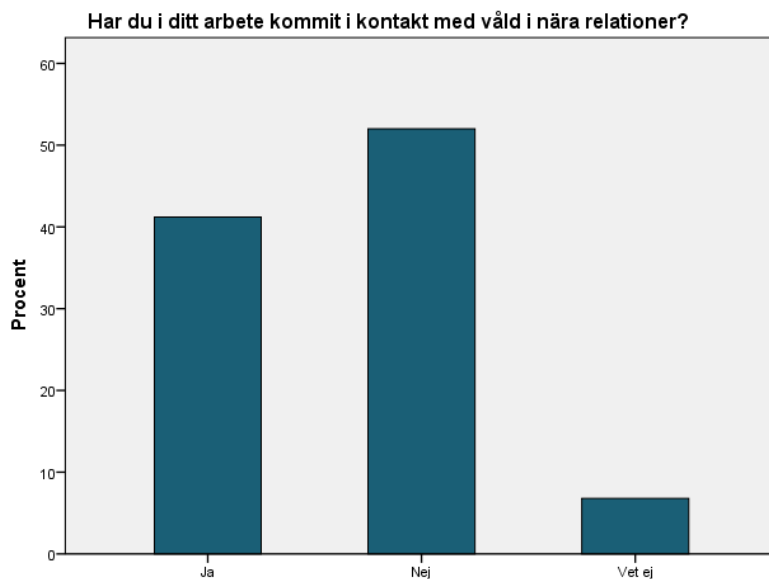
För att kartlägga respondenternas ungefärliga ålder fick de kommunanställda ange vilken åldersgrupp de tillhörde. Grupperna omfattade 18-28, 29-39, 40-50, 51-61 och 62 år och uppåt. Elva procent angav att de tillhörde kategorin 18-28 år, 15 procent angav 29-30 år, 33 procent 40-50 år, 34 procent 51-61 år och fem procent angav att de tillhörde kategorin 62 år eller över. Bortfallet var här mindre än en procent.

Därefter kartlades vilken anställning de kommunanställda har. De kommunanställda kunde antingen fylla i att de är fast anställda/timanställda eller att de är vikarier/sommarvikarier. 88 procent uppgav att de var antingen fast anställda eller timanställda och resterande uppgav att de var vikarier eller sommarvikarier. Bortfallet var för denna fråga mindre än en procent.

6.2. Våld i nära relationer

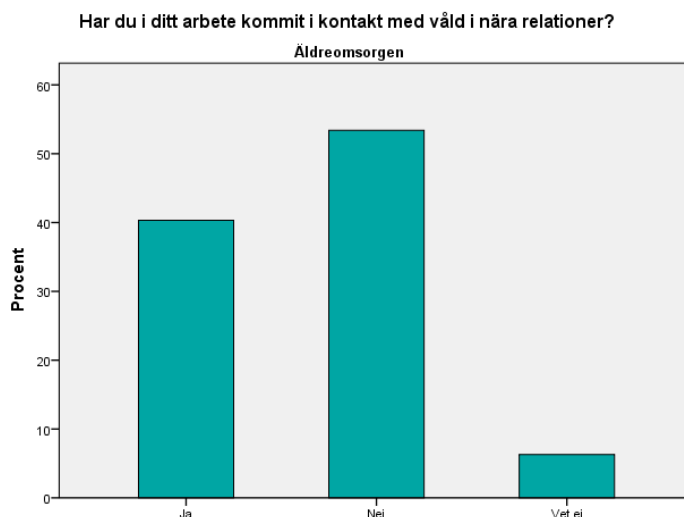
I denna del av resultatet presenteras resultaten gällande om de kommunanställda kommit i kontakt med våld i nära relationer i sitt arbete. Detta har sedan analyserats ytterligare och de kommunanställda har blivit uppdelade i sina respektive arbetsområden för att se om det är något arbetsområde som i större utsträckning kommer i kontakt med våld i nära relationer i sitt arbete. Därefter följer en presentation om de kommunanställda anser att de har tillräcklig kunskap för att kunna hantera en misstanke om att våld förekommer mellan två närstående som de kommer i kontakt med i arbetet. Resultaten för den kunskap de kommunanställda anser sig ha följer därefter och även i vilken omfattning de kommunanställda tror att våld i nära relationer förekommer i Ovanåkers kommun.

Diagram 3. *Kontakt med våld i nära relationer*

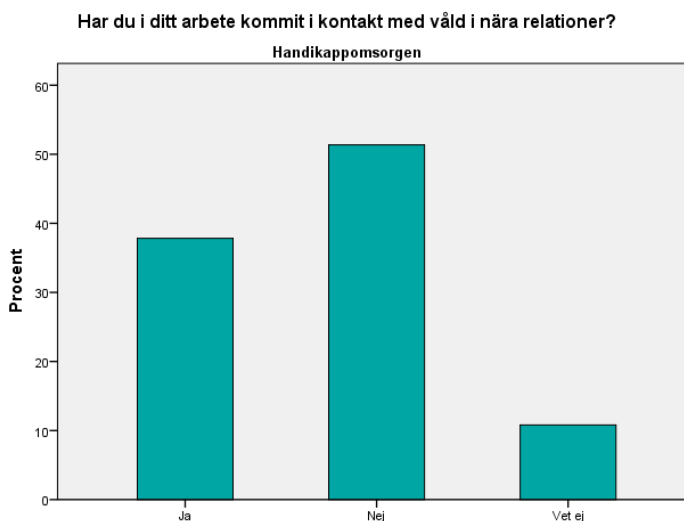
De 251 enkäter som besvarades involveras i denna analys. Av dessa har 41 procent angett att de i sitt arbete i Ovanåkers kommun har kommit i kontakt med våld i nära relationer. 52 procent har angett att de inte kommit i kontakt med problematiken i sitt arbete och sju procent har angett att de inte vet om de kommit i kontakt med våld i nära relationer i arbetet. Detta innebär att 103 anställda har kommit i kontakt med våld i nära relationer i sitt arbete, 130 anställda har inte kommit i kontakt med våld i nära relationer och 17 anställda är osäkra på om de kommit i kontakt med våld i nära relationer i sitt arbete. För att studera kontakten med våld i nära relationer i arbetet närmare redovisas resultaten för respektive arbetsområde; äldreomsorgen, handikappomsorgen och individ och familjeomsorgen var för sig för att kunna studera hur kontakten med våldet ser ut för varje arbetsområde.

Diagram 4. *Kontakt med våld i nära relationer - Äldreomsorgen*

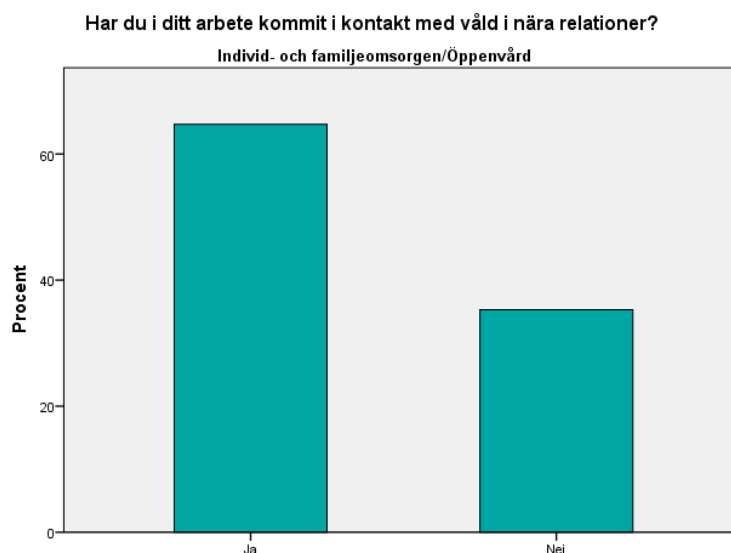
Inom äldreomsorgen svarade totalt 191 anställda på frågan om de i sitt arbete kommit i kontakt med våld i nära relationer. 40 procent av de anställda svarade att de kommit i kontakt med våld i nära relationer i sitt arbete. 53 procent angav att de inte kommit i kontakt med våld i nära relationer inom äldreomsorgen och sex procent angav att de inte visste om de kommit i kontakt med våld i nära relationer.

Diagram 5. *Kontakt med våld i nära relationer - Handikappomsorgen*

Inom handikappomsorgen svarade totalt 37 anställda på frågan om de i sitt arbete kommit i kontakt med våld i nära relationer. 38 procent av de anställda svarade att de hade kommit i kontakt med våld i nära relationer i sitt arbete, 51 procent hade inte kommit i kontakt med våldet och elva procent var osäkra på om de kommit i kontakt med sådant våld.

Diagram 6. *Kontakt med våld i nära relationer- Individ- och familjeomsorgen*

Totalt var det 17 anställda inom individ- och familjeomsorgen som besvarade frågan om de varit i kontakt med våld i nära relationer. 65 procent svarade att de varit i kontakt med våld i nära relationer i sitt arbete. 35 procent svarade att de inte kommit i kontakt med våld i nära relationer i sitt arbete.

Vilken typ av våld har förekommit?

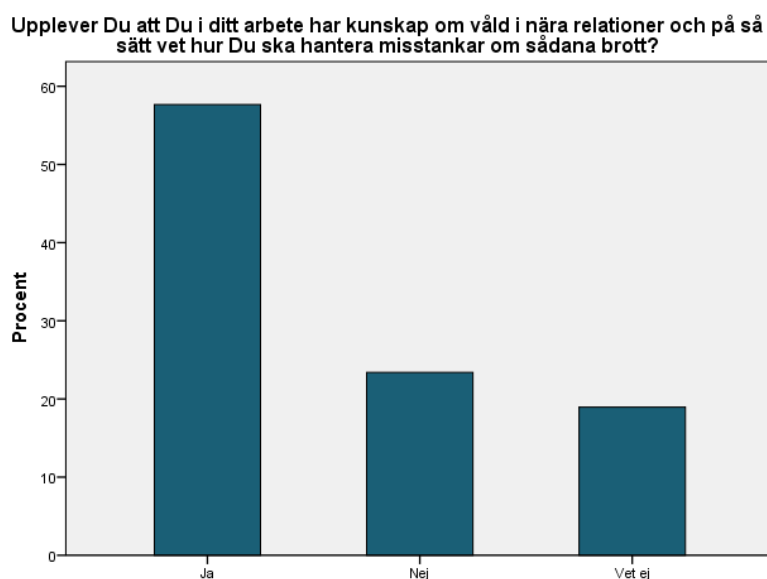
De kommunanställda angav som fritextsvar att fysiskt och psykiskt våld var de två typer av våld som var vanligast då de kommit i kontakt med våld i nära relationer i arbetet. En mindre andel beskrev även att de kommit i kontakt med sexuellt och materiellt/ekonomiskt våld. Av fritextsvaren från äldreomsorgen framgick även att de anställda inom äldreomsorgen själva blivit utsatta för våld, främst fysiskt och psykiskt, av brukaren. Brukaren har då ofta en demenssjukdom eller annan psykisk ohälsa som gör brukaren aggressiv och utåtagerande. Svaren från äldreomsorgen skiljer sig på så sätt från fritextsvaren från övriga arbetsområden.

Har omfattningen av våld i nära relationer förändrats med åren?

En majoritet av de kommunanställda som besvarade fritextfrågorna kring om de anser att förekomsten av våld i nära relationer ökat, minskat eller varit konstant under deras tid som anställd inom Socialförvaltningen angav att problematiken varit konstant. Ett fåtal angav att problematiken minskat och detsamma gäller att problematiken ökat med åren. Det lyftes också att våldet bland närstående varit konstant men att det på grund av ökad uppmärksamhet och ett ökat fokus på problematiken kan uppfattas som att våld i nära relationer ökat. Inom äldreomsorgen lyftes av några anställda att problematiken med våld i nära relationer ökat eftersom individer med demenssjukdom bor hemma tillsammans med sin make/maka längre än tidigare. Demenssjukdomen ökar risken för att utsätta anhöriga för våld och ökar även risken för att bli utsatt för våld.

Hantering av misstanke om att våld sker i en nära relation

Diagram 7. Hantering av misstanke om brott

57 procent av de 248 kommunanställda som besvarade denna fråga angav att de har kunskap om hur misstanke om brott ska hanteras. 23 procent angav att de inte har tillräcklig kunskap för att kunna hantera en misstanke om brott och 19 procent angav att de inte vet. Bortfallet var knappa en procent.

Kunskap om våld i nära relationer

Diagram 8. Kunskap om våld i nära relationer

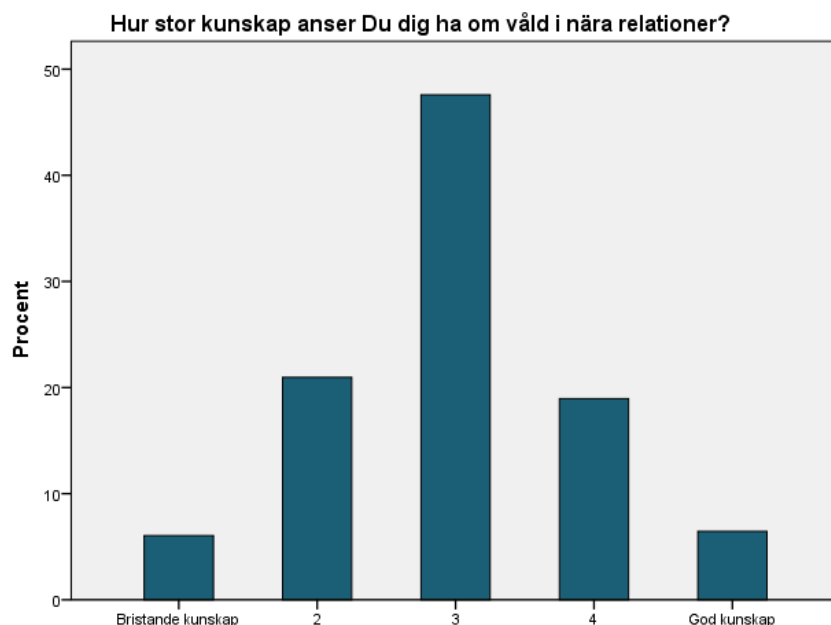

Diagram 8 redovisar de kommunanställdas uppfattning om den egna kunskapsnivån i ämnet våld i nära relationer. Kunskapsnivån bland de kommunanställda är spridd från bristande kunskap till god kunskap i ämnet och en majoritet, 47 procent, anser att de ligger däremellan. Bortfallet på denna enkätfråga var knappa en procent.

En variansanalys genomfördes för att se om det finns en skillnad mellan arbetsområde och vilken kunskapsnivå de kommunanställda uppskattar att de ligger på när det gäller våld i nära relationer. Detta test visar att individ- och familjeomsorgen skiljer sig signifikant från äldreomsorgen när det gäller kunskapsnivå, där individ- och familjeomsorgen skattat att de har en högre kunskapsnivå (medelvärde 3,53) än äldreomsorgen (medelvärde 2,93). Handikappomsorgen (medelvärde 3,03) skiljer sig dock inte signifikant från varken individ- och familjeomsorgen eller äldreomsorgen.

Vilken utbildning efterfrågas av de kommunanställda?

De kommunanställda fick möjlighet att själva besvara om de anser att de bör utbildas om våld i nära relationer och vad som de anser är viktigt att informeras om när det gäller deras yrke och våld i nära relationer. Flertalet kommunanställda svarade att de anser att det är viktigt att utbildas inom våld i nära relationer. Främst efterfrågas utbildning om hur våldet kan upptäckas, hur en våldsutsatt person ska bemötas och utbildning om hedersrelaterat våld. De kommunanställda efterfrågar även utbildning gällande hur man hanterar misstankar om att en relation mellan två personer är destruktiv och våldsam, vart de ska vända sig och hur processen från misstanke till åtal ser ut. Utbildning om vilket ansvar de kommunanställda har för att anmäla misstankar om att våld förekommer i en nära relation efterfrågades också. Anställda inom äldreomsorgen efterfrågar utbildning gällande hur man som vårdgivare hanterar och bemöter en brukare med demens eller psykisk ohälsa som agerar fysiskt våldsamt eller verbalt kränker vårdgivare.

Omfattning av våld i nära relationer i Ovanåkers kommun

Diagram 9. *Omfattningen av våld i nära relationer i Ovanåkers kommun*

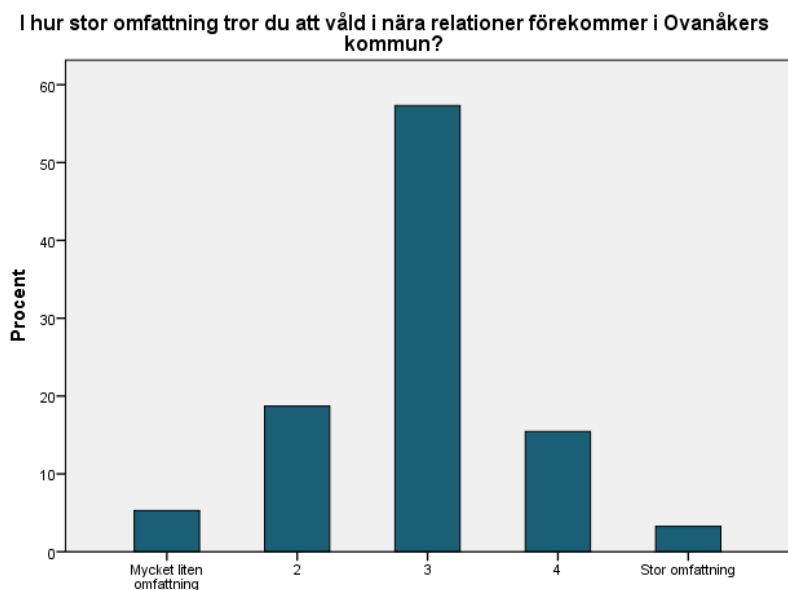

Diagram 9 visar i hur stor omfattning de kommunanställda tror att våld i nära relationer förekommer bland invånarna i Ovanåkers kommun. 246 kommunanställda besvarade frågan och det var därmed två procent som inte besvarade inte frågan. Majoriteten av de kommunanställda, 56 procent, anser att våld i nära relationer förekommer och är relativt omfattande då flest uppskattat att förekomsten av våld är en trea på en femgradig skala där fem innebär att våldet har en stor omfattning i Ovanåkers kommun.

En variansanalys genomfördes för att se om de olika arbetsområdena skiljer sig åt när det gäller uppfattning om omfattningen av våld i nära relationer i Ovanåkers kommun. Det visar att individ- och familjeomsorgen skiljer sig signifikant från äldre- och handikappomsorgen när det gäller uppfattning om problematikens omfattning i Ovanåkers kommun. De anställda som arbetar inom

individ- och familjeomsorgen anser att våld i nära relationer förekommer i högre grad än de anställda som arbetar inom äldre- och handikappomsorgen.

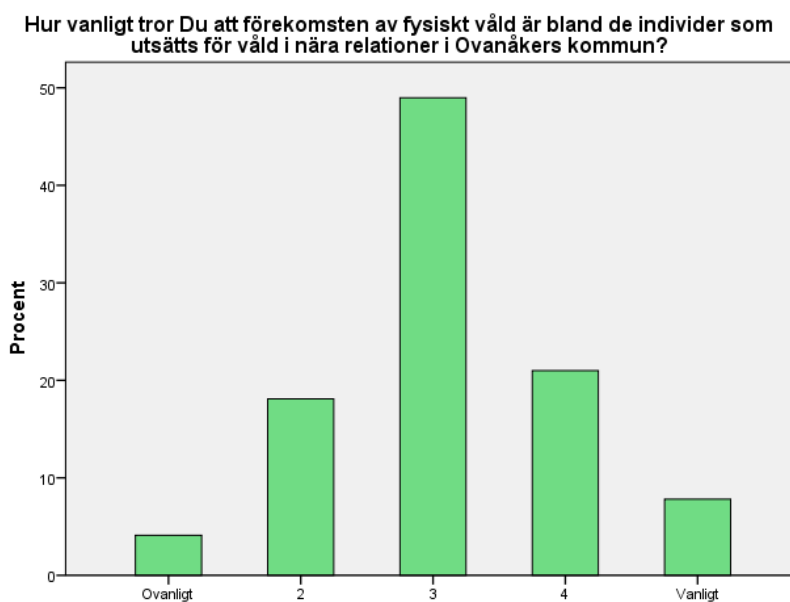
Vilka grupper är mest utsatta för våld i nära relationer?

De kommunanställda fick besvara en fråga om de anser att det finns någon grupp som de tror är mest utsatt för våld av en närstående och om de ansåg att det fanns en sådan grupp kunde de själv besvara vilken/vilka. De kommunanställda som besvarade frågan beskrev alkohol- och drogmissbrukare och anhöriga till dessa som en riskgrupp då dessa individer lever under otrygga och hög påfrestning. Kvinnor, barn, äldre och personal inom äldre- och handikappomsorg var övriga grupper som angavs som riskgrupper för att utsättas för våld i nära relationer. Personer med funktionshinder som saknar tal beskrevs av flera som en riskgrupp. Personer mer psykisk ohälsa eller demens samt anhöriga till personer med psykisk ohälsa eller demens nämndes också av flera anställda, då främst anställda inom äldreomsorgen. Ett flertal kommunanställda lyfte även problematiken med hedersrelaterat våld där personer från andra kulturer som invandrat till Sverige är en grupp som riskerar att utsättas för våld av sina närstående.

6.3. Förekomst av fysiskt, psykiskt, sexuellt och materiellt/ekonomiskt våld

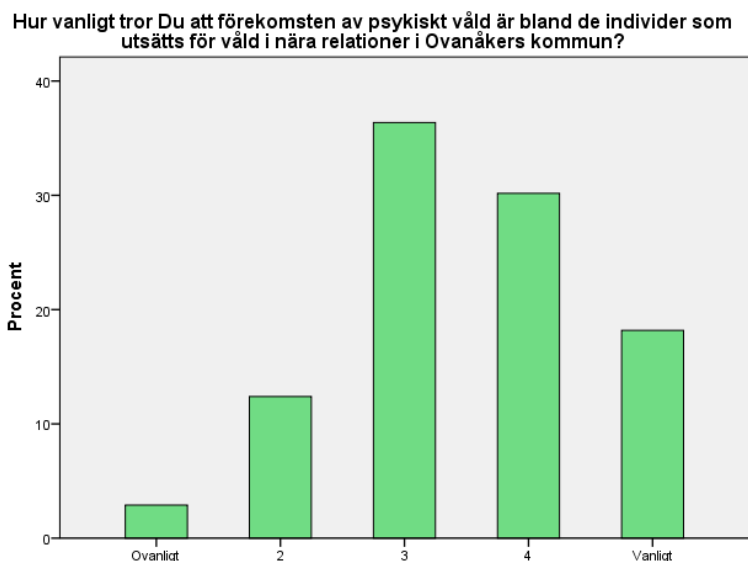
Denna del av resultatet ämnar redovisa vilken typ av våld som de kommunanställda tror är vanligt respektive ovanligt bland de individer som utsätts för våld i nära relationer i Ovanåkers kommun.

Diagram 10. *Förekomst av fysiskt våld*

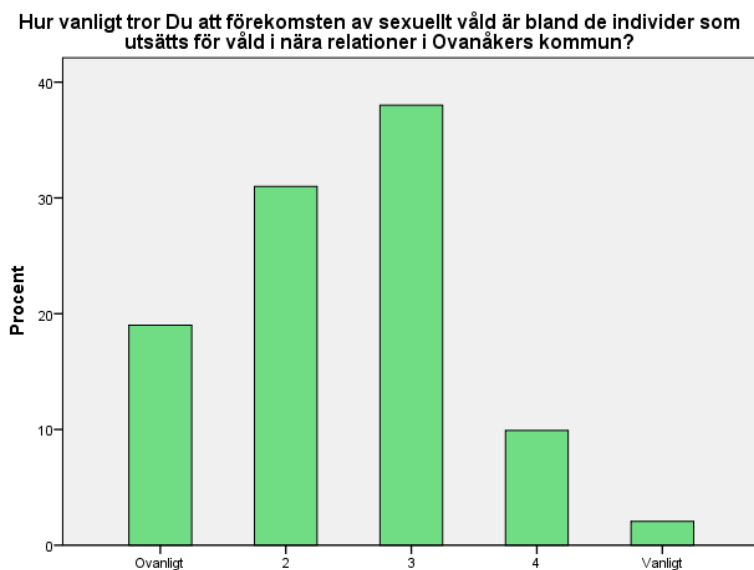
Förekomsten av fysiskt våld anser 47 procent av de 243 kommunanställda som besvarade frågan att är relativt vanligt bland de individer som utsätts för våld i nära relationer i Ovanåkers kommun. Bortfallet var tre procent.

Diagram 11. *Förekomst av psykiskt våld*

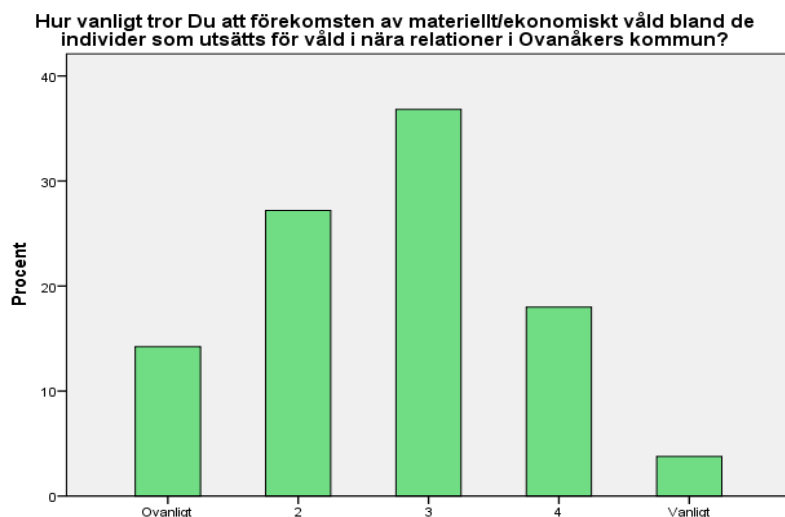
Psykiskt våld anser en majoritet av de 242 kommunanställda som besvarade frågan att är relativt vanligt eller vanligt då 82 procent svarat från alternativ tre till fem. Bortfallet var fyra procent.

Diagram 12. *Förekomst av sexuellt våld*

Förekomsten av sexuellt våld uppfattar de kommunanställda som mer ovanligt om man jämför med fysiskt och psykiskt våld. 48 procent har svarat att de tror att sexuellt våld är ovanligt (etta eller tvåa). 37 procent har svarat en trea vilket kan tolkas som att sexuellt våld är något som de kommunanställda tror förekommer men att det varken är vanligt eller ovanligt. Bortfallet var fyra procent.

Diagram 13. *Förekomst av materiellt/ekonomiskt våld*

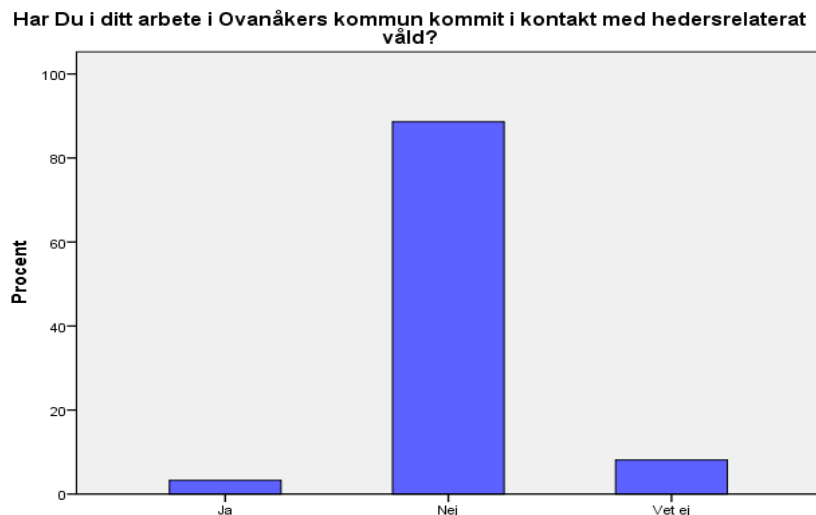
Fördelningen av de kommunanställdas uppfattning om förekomsten av materiellt/ekonomiskt visar att de tror att materiellt/ekonomiskt våld är mer ovanligt än vanligt bland de personer som utsätts för våld i nära relationer. Bortfallet var fem procent.

Det våld som skiljer sig från övriga när det gäller uppfattning om förekomst är psykiskt våld som anses vanligare än övriga typer av våld. Det finns dock ingen typ av våld som anses som ovanligt bland individer som blir utsatt för våld i nära relationer.

6.4. Hedersrelaterat våld

Denna del av resultatet behandlar omfattningen av hedersrelaterat våld i Ovanåkers kommun, i vilken omfattning de kommunanställda på socialförvaltningen kommit i kontakt med hedersrelaterat våld och vilken kunskapsnivå de anser sig ha om hedersrelaterat våld.

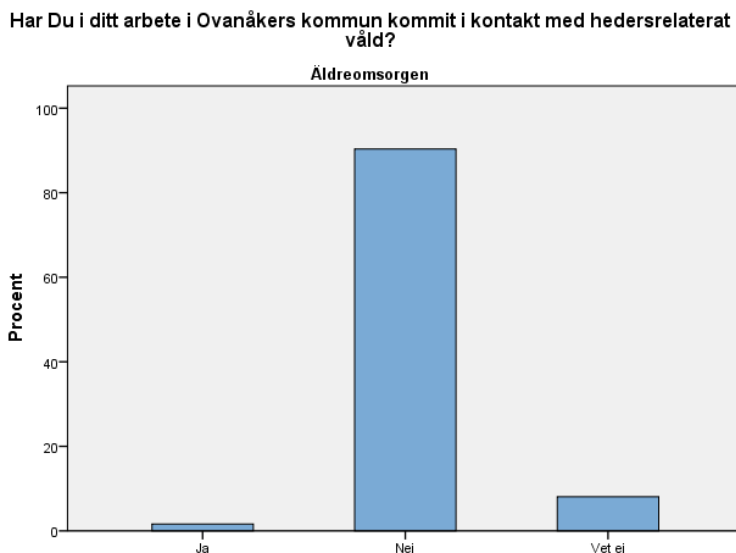
Diagram 14. *Kontakt med hedersrelaterat våld*

I diagram 14 redovisas fördelningen av antalet kommunanställda i procent som i sitt arbete i Ovanåkers kommun har kommit i kontakt med hedersrelaterat våld. Tre procent har kommit i kontakt med hedersrelaterat våld i sitt arbete i Ovanåkers kommun och en majoritet, 87 procent, av de 246 anställda som besvarade frågan har inte kommit i kontakt med hedersrelaterat våld i sitt arbete. Åtta procent av de anställda är osäkra på om de kommit i kontakt med hedersrelaterat våld i sitt arbete. Bortfallet för denna fråga var två procent.

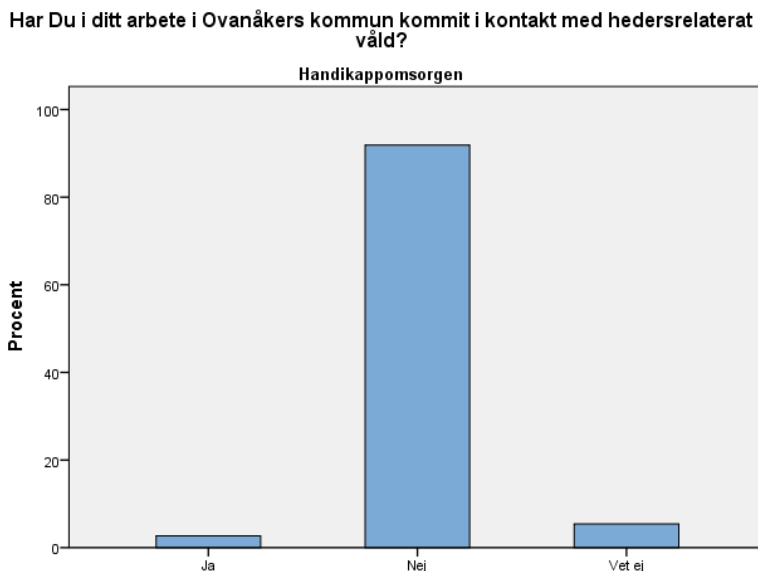
Detta innebär att åtta kommunanställda har kommit i kontakt med hedersrelaterat våld i sitt arbete, 218 anställda har inte kommit i kontakt med hedersrelaterat våld och 20 anställda är osäkra på om de kommit i kontakt med problematiken. För att kunna särskilja vilka arbetsområden som kommer i kontakt med hedersrelaterat våld har diagram om kontakt med hedersrelaterat våld i arbetet skapats för varje arbetsområde, vilket presenteras nedan.

Diagram 15. *Kontakt med hedersrelaterat våld - Äldreomsorgen*

Två procent av de 186 kommunanställda inom äldreomsorgen som besvarade frågan har kommit i kontakt med hedersrelaterat våld och 88 procent har inte kommit i kontakt med hedersrelaterat våld. Åtta procent är osäkra på om de kommit i kontakt med våldsproblematiken.

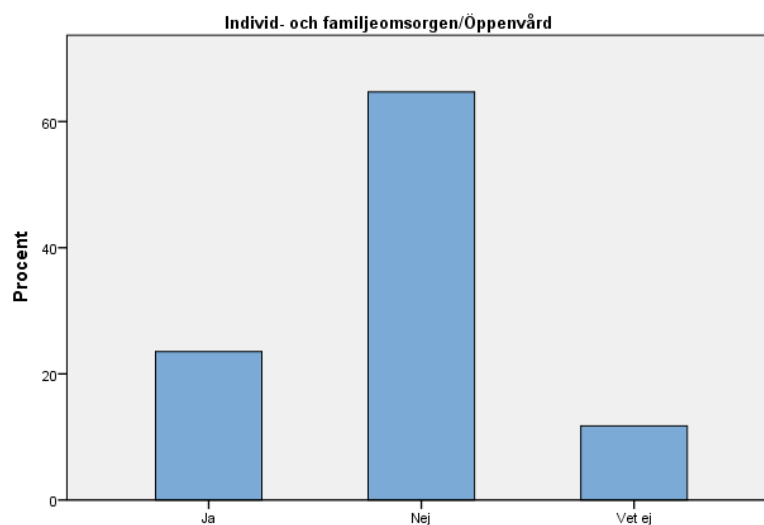
Diagram 16. *Kontakt med hedersrelaterat våld - Handikappomsorgen*

Tre procent av de 37 kommunanställda inom handikappomsorgen som besvarade frågan har angett att de kommit i kontakt med hedersrelaterat våld. 92 procent har angett att de inte kommit i kontakt med problematiken, fem procent är osäkra på om de kommit i kontakt med hedersrelaterat våld

Diagram 17. *Kontakt med hedersrelaterat våld – Individ och familjeomsorgen*

Har Du i ditt arbete i Ovanåkers kommun kommit i kontakt med hedersrelaterat våld?

Inom individ- och familjeomsorgen är det 24 procent av de 17 anställda som besvarade frågan som har kommit i kontakt med hedersrelaterat våld. 65 procent angav att de inte har kommit i kontakt med hedersrelaterat våld och tolv procent är osäkra på om de kommit i kontakt med hedersrelaterat våld i sitt arbete i Ovanåkers kommun.

Kunskap om hedersrelaterat våld hos de kommunanställda

Diagram 18. *Kunskap om hedersrelaterat våld*

Diagram 18 visar hur stor kunskap de kommunanställda i Ovanåkers kommun anser sig ha om hedersrelaterat våld. 248 anställda besvarade frågan och bortfallet var knappa en procent. Majoriteten av de tillfrågade kommunanställda anser att de har bristande eller relativt bristande kunskap om hedersrelaterat våld. En variansanalys av resultatet visar att individ- och familjeomsorgen skiljer sig signifikant från äldre- och handikappomsorgen när det gäller synen på den egna kunskapsnivån där individ- och familjeomsorgen anser sig ha bättre kunskap om hedersrelaterat våld i jämförelse med äldre- och handikappomsorgen.

Individ- och familjeomsorgens skattade kunskap ligger på ett medelvärde på 3,12 medan äldreomsorgens medelvärde på skattad kunskap ligger på 1,98 och handikappomsorgen medelvärde är 1,76.

Det hedersrelaterade våldets omfattning i Ovanåkers kommun

Ett avsnitt av den kartläggande enkäten ämnade beskriva i vilken omfattning de kommunanställda tror att hedersrelaterat våld förekommer i Ovanåkers kommun.

Diagram 19. *Omfattning av hedersrelaterat våld i Ovanåkers kommun*

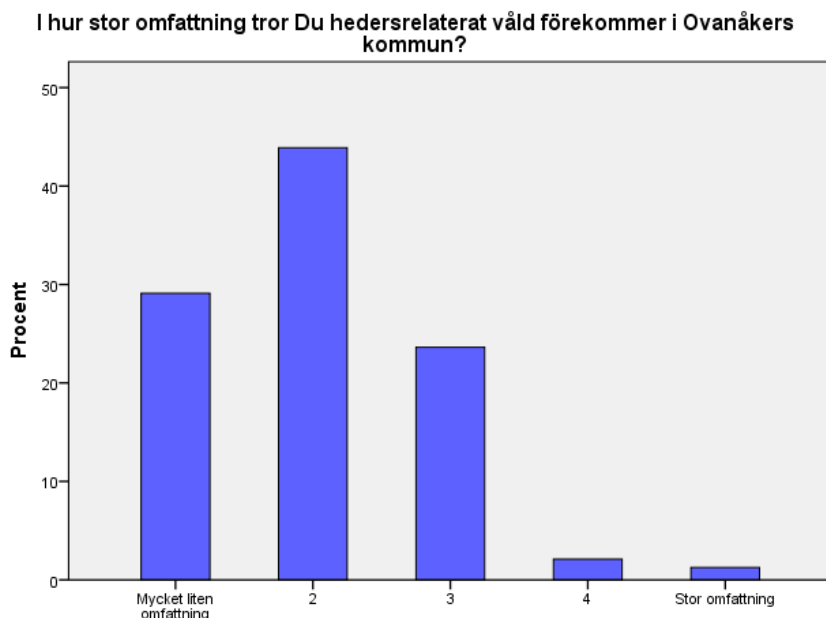

Diagram 19 visar de kommunanställdas uppfattning om det hedersrelaterade våldets omfattning i Ovanåkers kommun. 237 anställda besvarade frågan och bortfallet var sex procent. Här påvisas att de kommunanställda anser att hedersrelaterat våld förekommer i mycket liten till liten omfattning i Ovanåkers kommun. En variansanalys av resultatet visar individ- och familjeomsorgen skiljer sig från äldre- och handikappomsorgen när det gäller uppfattningen av det hedersrelaterade våldets omfattning i Ovanåkers kommun. De som arbetar inom individ- och familjeomsorgen anser att problematiken med hedersrelaterat våld är mer omfattande än de som arbetar inom äldre- och handikappomsorgen.

En korrelationsstudie visar också att det finns en signifikant positiv korrelation mellan den kunskap som de kommunanställda anser sig ha om hedersrelaterat våld och i vilken omfattning de kommunanställda anser att hedersrelaterat våld förekommer. Det kan innebära att ju mer kunskap man anser sig ha om hedersrelaterat våld desto större omfattning anser man att det hedersrelaterade våldet har i Ovanåkers kommun eller att ju större omfattning det hedersrelaterade våldet har i Ovanåkers kommun desto mer kunskap får de kommunanställda om problematiken.

6.5. Barn som bevittnar våld i nära relationer

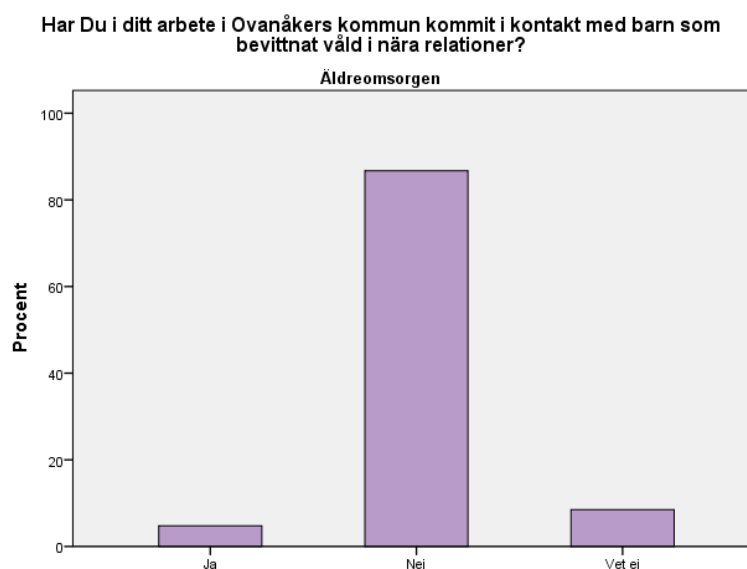
Denna del av resultatet innefattar avsnittet av enkäten som kartlägger omfattningen av barn som bevittnar våld i nära relationer. Det kan exempelvis vara ett barn som bevittnar våld mellan sina föräldrar eller andra närstående. Kartläggningen bygger på de kommunanställdas kontakt med barn som bevittnar våld i nära relationer samt deras uppfattning om problematikens omfattning.

Diagram 20. *Kontakt med barn som bevittnat våld i nära relationer*

Totalt besvarade 247 anställda frågan ”Har du i ditt arbete i Ovanåkers kommun kommit i kontakt med barn som bevittnat våld?”, bortfallet var två procent. Av de anställda som besvarade frågan var det åtta procent angav att de hade kommit i kontakt med barn som bevittnat våld, 81 procent svarade att de inte hade kommit i kontakt med barn som bevittnat våld. Nio procent visste inte om de kommit i kontakt med barn som bevittnat våld. För att särskilja vilka arbetsområden som kommer i kontakt med barn som bevittnat våld i nära relationer skapades diagram för varje arbetsområde. Diagrammen redovisas nedan.

Diagram 21. *Kontakt med barn som bevittnat våld i nära relationer - Äldreomsorgen*

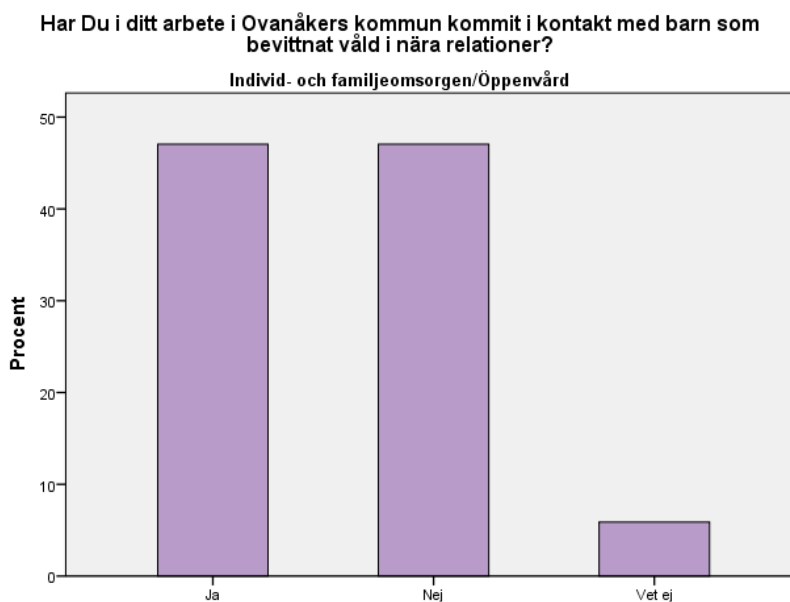
Av de 188 anställda inom äldreomsorgen som besvarade frågan om de kommit i kontakt med barn som bevittnat våld i nära relationer svarade fem procent av dessa att de har kommit i kontakt med problematiken. 85 procent har inte kommit i kontakt med barn som bevittnat våld och åtta procent är osäkra på om de kommit i kontakt med problematiken.

Diagram 22. *Kontakt med barn som bevittnat våld i nära relationer - Handikappomsorgen*

Av de 37 anställda inom handikappomsorgen är det tre procent som angett att de kommit i kontakt med barn som bevittnat våld. 81 procent har angett att de inte kommit i kontakt med barn som bevittnat våld och resterande vet inte om de kommit i kontakt med problematiken.

Diagram 23. *Kontakt med barn som bevittnat våld i nära relationer – Individ- och familjeomsorgen*

Av de 17 anställda inom individ- och familjeomsorgen som besvarade frågan om de kommit i kontakt med barn som bevittnat våld så hade 47 procent kommit i kontakt med problematiken, lika många har inte kommit i kontakt med barn som utsatts för våld och resterande är osäkra på om de kommit i kontakt med problematiken.

Diagram 24. *Omfattning av barn som bevittnat våld i nära relationer*

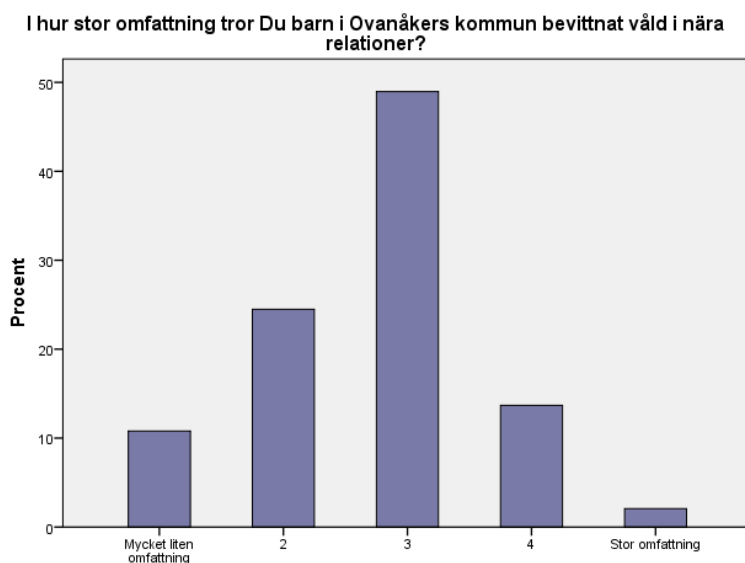
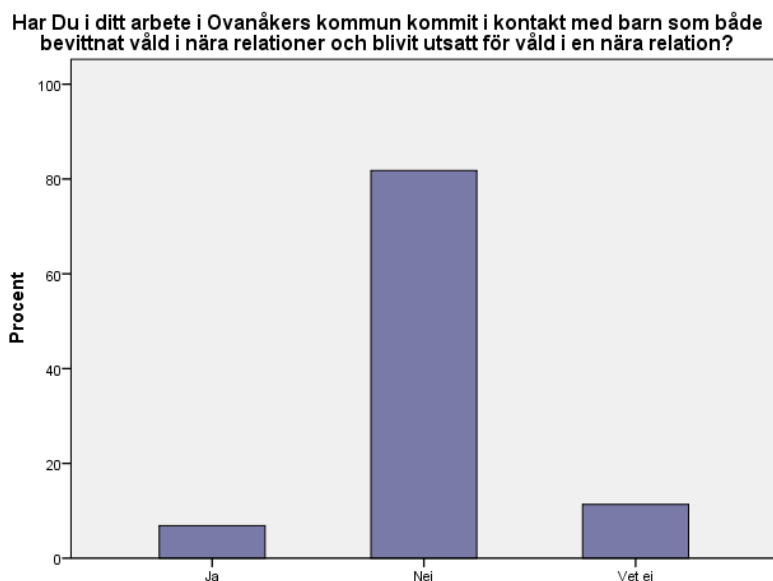

Diagram 24 visar de kommunanställdas uppfattning av i hur stor omfattning barn i Ovanåkers kommun bevittnar våld i nära relationer. 241 anställda besvarade frågan och bortfallet var fyra procent. Fördelningen visar att de kommunanställda uppfattar att omfattningen av barn som bevittnar våld i nära relationer ligger på en medelnivå eftersom en majoritet bedömt att problematiken är en trea på en femgradig skala. En variansanalys visar att även här skiljer sig individ- och familjeomsorgen signifikant från de två övriga arbetsområdena i uppfattningen om hur omfattande problematiken med barn som bevittnar våld i nära relationer är. Anställda inom individ- och familjeomsorgen anser att omfattningen av barn som bevittnar våld i nära relationer är större än både äldre- och handikappomsorgen.

6.6. Barn som bevittnar och utsätts för våld i nära relationer

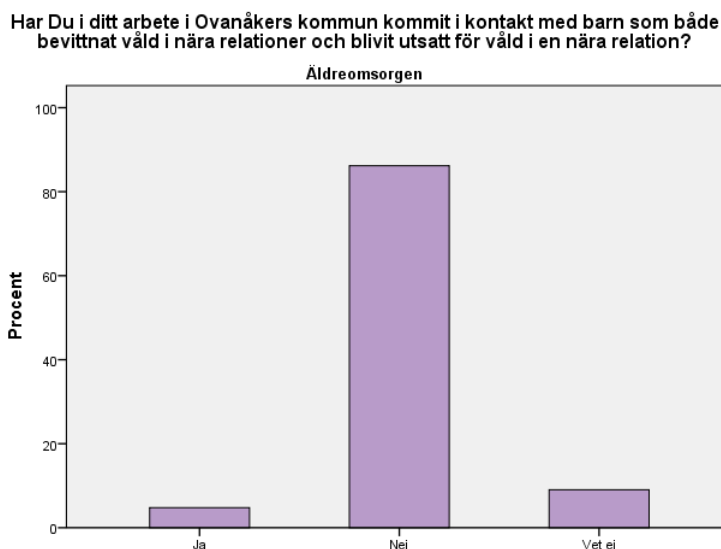
Denna del av resultatet innefattar avsnittet av enkäten som kartlägger omfattningen av barn som bevittnar och utsätts våld i nära relationer. Det kan exempelvis vara ett barn som bevittnar våld mellan sina föräldrar eller andra närstående och själv blir utsatt för våld. Kartläggningen bygger på de kommunanställdas kontakt med barn som bevittnar och utsätts för våld i nära relationer samt deras uppfattning om problematikens omfattning

Diagram 25. *Kontakt med barn som både bevittnat och utsatts för våld i nära relationer*

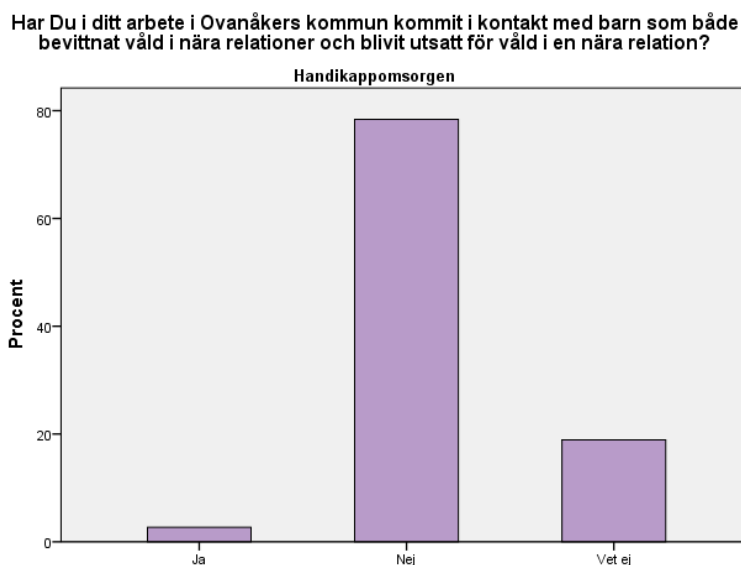
På huruvida de kommunanställda kommit i kontakt med barn som bevittnat och blivit utsatt för våld svarade totalt 247 anställda, bortfallet var två procent. Sju procent av de anställda svarar att de i sitt arbete kommit i kontakt med barn som bevittnat och utsatts för våld av en närstående. 81 procent angav att de inte kommit i kontakt med barn med denne problematik i sitt arbete och elva procent svarade att de inte vet om de kommit i kontakt med barn som bevittnat och utsatts för våld i nära relationer. För att särskilja vilka arbetsområden som kommer i kontakt med barn som både bevittnat och utsatts för våld i nära relationer skapades diagram för varje arbetsområde. Diagrammen redovisas nedan.

Diagram 26. *Kontakt med barn som både bevittnat och utsatts för våld i nära relationer-Äldreomsorgen*

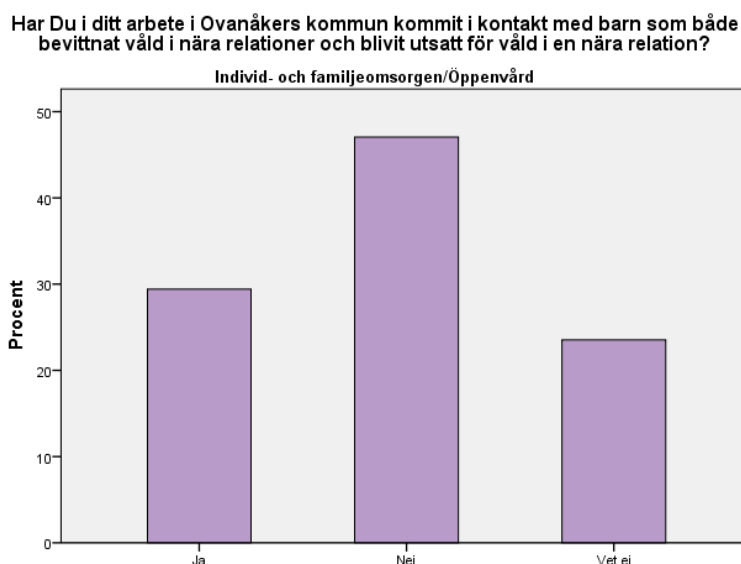
Av de 188 anställda inom äldreomsorgen som besvarade frågan är det fem procent som i sitt arbete kommit i kontakt med barn som bevittnat och utsatts för våld av en närstående. 85 procent angav att de inte kommit i kontakt med problematiken och nio procent visste inte om de kommit i kontakt med barn som bevittnat och utsatts för våld av en närstående.

Diagram 27. *Kontakt med barn som både bevittnat och utsatts för våld i nära relationer - Handikappomsorgen*

Av de 37 anställda inom handikappomsorgen som besvarade frågan gällande barn som bevittnat och utsatts för våld av en närstående svarade tre procent att de kommit i kontakt med denna problematik. 78 procent angav att de inte kommit i kontakt med problematiken och 20 procent angav att de inte visste om de i sitt arbete har kommit i kontakt med barn som bevittnat och utsatts för våld.

Diagram 28. *Kontakt med barn som både bevittnat och utsatts för våld i nära relationer – Individ- och familjeomsorgen*

Av de 17 anställda inom individ- och familjeomsorgen har 29 procent kommit i kontakt med barn som bevittnat och utsatts för våld av en närstående. 47 procent har inte kommit i kontakt med barn som bevittnat och utsatts för våld och 24 procent vet inte om de kommit i kontakt med problematiken i sitt arbete.

Diagram 29. Omfattning av barn som både bevittnat och utsatts för våld i nära relationer

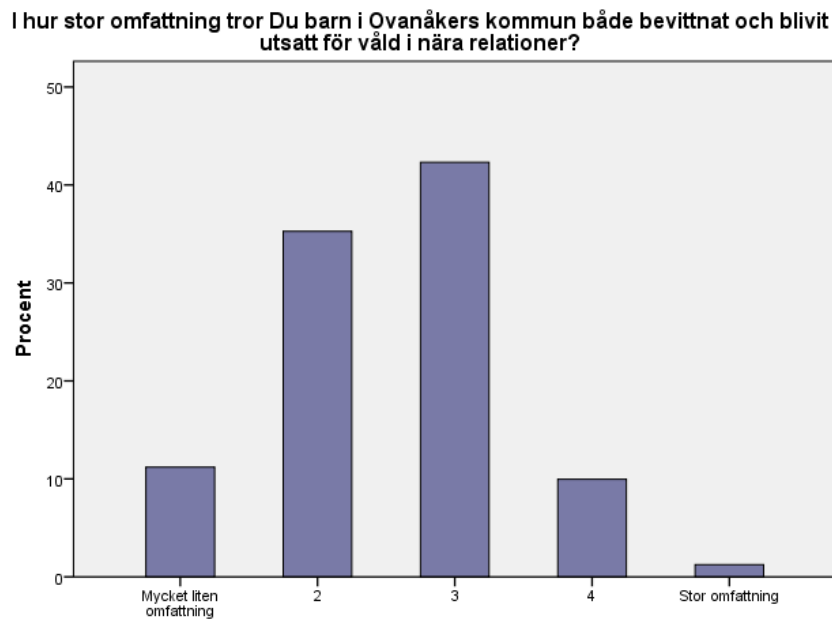

Diagram 29 visar de kommunanställdas uppfattning om hur stor omfattning barn i Ovanåkers kommun både bevittnar våld i nära relationer samt blir utsatt för våld av en närstående. 241 anställda besvarade frågan och bortfallet var fyra procent. Omfattningen av barn som bevittnar och utsätts för våld kan utifrån diagrammet tolkas vara relativt liten/relativt stor. En variansanalys av resultatet visar att det inte finns någon signifikant skillnad mellan de olika arbetsområdena i uppfattning om omfattningen av barn som bevittnar och utsätts för våld i nära relationer i Ovanåkers kommun.

7. Diskussion

Syftet med denna rapport var att kartlägga kontakten med, omfattningen av och kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld i Ovanåkers kommun. Den syftade även till att kartlägga kontakt med och omfattning av barn som bevittnar och utsätts för våld i nära relationer. Nedan följer en diskussion om de resultat som enkätundersökningen erhållit. Resultaten kompletteras med resonemang grundade i teori och forskning. Därefter kommer förslag, baserat på kartläggningens resultat, att presenteras om hur utbildningsinsatser om våld i nära relationer kan struktureras och vilket innehåll denna kan tänkas ha. Avslutningsvis diskuteras hur kartläggningen kunnat genomföras mer effektivt och hur ett bortfall hade kunnat undvikas.

7.1. Våld i nära relationer i Ovanåkers kommun

Kartläggningen av våld i nära relationer i Ovanåkers kommun visade att två femtedelar av de anställda inom socialförvaltningen som besvarat enkäten har kommit i kontakt med våld i nära relationer i sitt arbete, och denna kontakt uppvisas bland anställda inom samtliga tre arbetsområden. Individ- och familjeomsorgen är det arbetsområde som i högst grad kommer i kontakt med problematiken vilket kan ha att göra med att de grupper av individer de arbetar med är de grupper som enligt forskning anges som riskgrupper. Inom äldreomsorgen kommer de anställda i kontakt med våld mellan äldre makar och andra anhöriga men även våld mellan brukare och vårdgivare. Här lyfter de anställda demenssjukdom som en orsak till psykiskt och fysiskt våldsamt agerande. Detta dels då den demenssjuke själv blir aggressiv och utåtagerande i vårdsituationer med personal samt blir våldsamt gentemot anhöriga men också för att anhöriga tappar tålamodet, blir frustrerade och därför tar till våld gentemot den demenssjuke. Detta kan även tänkas ske inom handikappomsorgen där psykiska och fysiska funktionsnedsättningar kan orsaka våldsamt beteende samt att denna grupp i högre grad riskerar att utsättas för vanvård av anhörig. När det gäller vilket slags våld de kommunanställda kommit i kontakt med är det främst psykiskt och fysiskt våld vilket stämmer överens med forskning kring vilket våld som är mest förekommande. Sexuellt våld vara svårt att identifiera som utomstående eftersom detta inte i de flesta fall lämnar synliga märken såsom fysiskt våld gör, samt att det sexuella samlivet tillhör den allra mest privata sfären vilket ger svårigheter för utomstående att upptäcka om övergrepp av sexuell karaktär sker i en nära relation.

De anställda inom socialförvaltningen har bedömt att omfattningen av våld i nära relationer i Ovanåkers kommun är relativt stor då en klar majoritet har valt en trea på en femgradig skala. När uppfattning om våldets omfattning i Ovanåkers kommun analyserades ytterligare visades att det fanns en signifikant skillnad mellan de olika arbetsområdena där individ- och familjeomsorgen skiljde sig från äldre- och handikappomsorgen. De anställda vid individ och familjeomsorgen uttrycker att våld i nära relationer förekommer i större omfattning än de övriga arbetsområdena. Detta kan bero på att individ- och familjeomsorgen är det arbetsområde som i högre grad kommer i kontakt med riskgrupper med sociala problem såsom missbruk, ekonomisk utsatthet etcetera där våld i nära relationer förekommer, och på så sätt uppfattar att problematiken är mer omfattande. Det kan även vara en följd av att de anställda inom individ och familjeomsorgen har mer kunskap om och mer utbildning i ämnet vilket gör att de upptäcker våldet.

Kunskapen om våld i nära relationer ligger på en medelnivå bland de kommunanställda. Däremot skiljer sig arbetsområdena åt i kunskapsnivå där individ- och familjeomsorgen upplever sig ha mer kunskap än övriga arbetsområden. Detta kan bero på att många av de anställda inom individ- och familjeomsorgen är legitimerade socionomer och därigenom har utbildats i frågan medan de anställda inom äldre- och handikappomsorgen inte genomgått sådan utbildning. Eftersom samtliga arbetsområden har kommit i kontakt med våld i nära relationer i arbetet så är det därför viktigt att äldre- och handikappomsorgen utbildas i att identifiera, upptäcka och anmäla misstankar om brott

så att de känner sig trygga i vart de kan vända sig och hur de kan bidra för att förebygga såväl som hantera våldet.

7.2. Hedersrelaterat våld i Ovanåkers kommun

En stor majoritet av de kommunanställda har inte kommit i kontakt med hedersrelaterat våld i sitt arbete och omfattningen av hedersrelaterat våld i Ovanåkers kommun uppfattas enligt de tillfrågade kommunanställda som relativt liten. Här skiljer sig dock individ- och familjeomsorgen från äldre- och handikappomsorgen då individ- och familjeomsorgen anser att hedersrelaterat våld förekommer i högre omfattning samt att anställda inom individ- och familjeomsorgen anser sig ha mer kunskap om problematiken. Det finns även ett signifikant samband mellan kunskapen om hedersrelaterat våld och den uppskattade omfattningen av hedersrelaterat våld, vilket kan innebära att ju sämre kunskap man anser sig ha om hedersrelaterat våld desto mindre omfattande upplever man problematiken. De kommunanställda upplever alltså att deras kunskap om hedersrelaterat våld är bristande och det kan innebära att de kommunanställda inte har tillräckligt god kunskap om hedersrelaterat våld för att kunna uppskatta dess omfattning. Bristande kunskap leder till att de inte har kännedom om hur hedersrelaterat våld ter sig och på så sätt blir det hedersrelaterade våldet osynligt. Det står dock klart att hedersrelaterat våld förekommer i kommunen, och ett mindre antal kommunanställda inom samtliga arbetsområden har kommit i kontakt med problematiken.

7.3. Barn som bevittnar och utsätts för våld i nära relationer

Den uppskattade omfattningen av barn som bevittnat våld i Ovanåkers kommun kan tolkas som relativt stor alternativt att det ligger på en medelnivå. Uppskattningen av omfattningen av barn som bevittnat och utsatts för våld i nära relationer kan tolkas som aningen mindre än barn som endast bevittnat våld. Sju – åtta procent av det totala antalet kommunanställda inom socialförvaltningen har kommit i kontakt med barn som varit bevittnat eller utsatta för våld i hemmet. Det står därför klart att det i Ovanåkers kommun finns barn som ser, hör och upplever våld i hemmet. Barn som använder strategier för att få sin pappa eller mamma att sluta slåss. Barn som med en klump i magen sitter i en trappuppgång och undviker att gå hem eftersom de aldrig vet om föräldern är på bra humör. I Ovanåkers kommun finns barn som på grund av att de upplever våld i hemmet kommer att ha negativa relationer till sin omgivning på grund av beteendeproblem i skolan och som på längre sikt kommer löpa större risk att drabbas av depressioner, ångest och ha ett utåtagerande aggressivt beteende. Genom att utbilda de kommunanställda inom socialförvaltningen om våld i nära relationer har ett både ett direkt och ett förebyggande arbete påbörjats mot våld i nära relationer och på så sätt kan det förhindras att barn växer upp under våldsamma förhållanden, och de barn som nu lever under sådana förhållanden kan upptäckas och få stöd och hjälp till en trygg uppväxt som inte präglas av våld.

7.4. Förslag till utbildningsinsatser om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld

Ur resultaten av denna kartläggning av våld i nära relationer kan slutsatsen dras att det finns ett stort behov av utbildning om våld i nära relationer i Ovanåkers kommun. Nedan kommer ett antal förslag presenteras på hur en sådan utbildning kan se ut utifrån de önskemål de kommunanställda inom socialförvaltningen har om utbildningsfrågor.

De anställda inom socialförvaltningen tycker att det är viktigt att få utbildning om hur de ska hantera våld i nära relationer i olika situationer och hur de ska hantera det inom respektive arbetsområde. Det kan exempelvis vara att lära sig att se tidiga tecken eller förstadier till våld i nära relationer, eller att bli informerad om vart man ska vända sig när man misstänker våld. De är också intresserade av att få kunskap om hur den rättsliga processen ser ut, vilka stödinsatser som finns att tillgå för de som är utsatta för våld i nära relationer. Alla dessa typer av våld i nära relationer kan se väldigt olika ut i de olika verksamheterna, därför tror vi att det är viktigt att ha en väl anpassad utbildning som inriktar sig specifikt på varje enskilt arbetsområde. De svar som kommit in från

Äldreomsorgen skiljer sig i viss mån från de övriga verksamheterna i frågan om de varit i kontakt med våld i nära relationer inom sitt arbete då de anställda lyfter att de som vårdgivare utsätts för våld av brukare inom äldreomsorgen. Anställda inom äldreomsorgen efterfrågar därför utbildning i hur vårdgivaren kan försvara sig själv och hantera våldet de blir utsatta för samt utbildning som ger dem ökad förståelse för varför demenssjukdom och psykisk ohälsa kan orsaka ett våldsamt beteende.

När utbildning och kompetensutveckling genomförs inom området våld i nära relationer är det viktigt att lyfta olika perspektiv av våldet. Våld i nära relationer drabbar främst kvinnor och barn men det är även viktigt att lyfta att män kan vara utsatta för våld i nära relationer, att våld kan förekomma i homosexuella- bisexuella och transrelationer och att våld inte enbart innebär slag och sparkar utan även vanvård, omsorgssvikt, kränkningar, kontrollbeteenden etcetera.

Utbildning om våld i nära relationer bör innehålla ett avsnitt där tecken på att det förekommer våld mellan två närstående presenteras. Där bör konkreta exempel som passar respektive arbetsområde lyftas för att de anställda ska få kunskap om hur våldet upptäcks i just deras arbetsområde. Det är även viktigt att tala om hur komplex relationen mellan förövaren och offret är och beskriva hur våldets normaliseringsprocess gör att den utsatta först bryts ner psykiskt med kränkningar och kontroll, och sedan utsätts för fysiskt och sexuellt våld. Hur denna normaliseringsprocess gör att den utsatta anser sig förtjäna våldet och är så beroende av sin våldsamma partner att det är nära på omöjligt att lämna situationen utan hjälp och stöd från omgivningen. Här är det också viktigt att informera om de kommunanställdas roll där de kan anmäla misstanke om brott och på så sätt hjälpa den utsatta ur en destruktiv och våldsamt relation. Information om hur viktigt det är att våga anmäla om man har misstankar om brott trots att det är känsligt och svårt eftersom denna anmälan kan ge den våldsutsatta möjlighet att lämna sin destruktiva relation.

Det är även viktigt att informera de kommunanställda om vem som är förövare och våldför sig psykiskt och fysiskt på sin närstående. Det är viktigt att sprida kunskap om varför individer agerar våldsamt mot någon de älskar; sprida kunskap om vilka psykologiska och sociala faktorer som kan ligga till grund för ett sådant beteende. Det är inte bara den som fallit offer för våld av en närstående som behöver hjälp att ta sig ur en sådan situation, det behöver även den som utövar våldet. Denne behöver stöd och hjälp för att kunna förändra sitt beteende och hantera de känslor och tankar som får denne att agera våldsamt. Utan stöd och hjälp att lära sig hantera sin aggressivitet och sitt våldsamma beteende finns risken att personen återgår till att skapa destruktiva relationer till sina närstående.

Eftersom individ- och familjeomsorgen skiljer sig från äldre- och handikappomsorgen när det gäller kunskapsnivå bör utbildningen anpassas så att individ- och familjeomsorgen har möjlighet att bygga på den kunskap de redan har. Äldre- och handikappomsorgen kan däremot ges en mer grundläggande utbildning eftersom de inte bedömde deras kunskapsnivå som lika god. Kunskapen om hedersrelaterat våld kan ses som bristande inom alla de tre arbetsområdena i jämförelse med kunskapen om våld i nära relationer, dock skiljer sig individ- och familjeomsorgen även här från övriga arbetsområden då anställda inom individ- och familjeomsorgen har bättre kunskap om hedersrelaterat våld än äldre- och handikappomsorgen. Individ- och familjeomsorgen kan därför även här ges påbyggnadskunskap för att utveckla sin förmåga att upptäcka det hedersrelaterade våldet och hantera våldsutsatta individer som de möter i sitt arbete. Dock bör även mer grundläggande utbildning om hedersrelaterat våld ges till de anställda inom individ- och familjeomsorgen som så önskar eftersom det finns en spridning av kunskapsnivå, detta skulle därmed ge alla inom individ- och familjeomsorgen den grundläggande kunskapen om hedersrelaterat våld som är viktig inom deras arbetsområde.

7.5. Kartläggningens begränsningar – förslag till förbättring

Kartläggningen av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld drabbades av ett bortfall på 46 procent vilket kan ha påverkat resultatet av kartläggningen. För att undvika ett sådant bortfall hade enkätundersökningen kunnat delas ut och fyllts i vid ett gemensamt tillfälle där alla kommunanställda i socialförvaltningen deltog. Detta är dock svårt att genomföra eftersom äldre-handikapp- och individ- och familjeomsorgen arbetar olika tider och ej kan lämna sina arbetsuppgifter för att fylla i en enkät som denna.

Denna kartläggning berör inte bara vuxna som drabbas av våld i nära relationer utan även barn som ser, hör eller upplever våld. För att komplettera denna kartläggning skulle ytterligare en kartläggning kunna genomföras i skolor för att få mer kunskap om hur omfattande problematiken med barn som bevittnar och utsätts för våld är i Ovanåkers kommun.

Denna kartläggning av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld i Ovanåkers kommun har gett en inblick i problematikens omfattning i kommunen. Kartläggningen har visat vilka arbetsområden som kommer i kontakt med våldet och hur kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld ser ut bland de kommunanställda. Kartläggningen har även visat den uppskattade omfattningen av barn som bevittnar och utsätts för våld och om de kommunanställda kommit i kontakt med dessa barn i sitt arbete. Kartläggningen har även gett en inblick i vilka kunskaper om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld som de kommunanställda anser är viktiga för dem i deras arbete, vilket kan lägga grunden för kommande utbildningsinsatser för de anställda i Ovanåkers kommun. Detta som ett steg för att förebygga och motverka våld i nära relationer och hedersrelaterat våld i kommunen.

8. Referenser

Brottsförebyggande rådet (2007:26). *Våld mot personer med funktionshinder*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet (2009:12). *Våld mot kvinnor och män i nära relationer Våldets karaktär och offrens erfarenheter av kontakter med rättsväsendet*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet (2010: 18). *Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Särskilt om hedersrelaterat våld och förtryck*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet (2012:13) *Brottsutvecklingen i Sverige 2008- 2011*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Brottsförebyggande rådet (2012) *Framgångsrikt arbete mot hedersrelaterat våld i Åtvidaberg 2012-08-15*

Brottsförebyggande rådet (2013:18) *Kriminalstatistik 2012*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Brottsoffermyndigheten (2001). *Slagen dam: mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige : en omfattningsundersökning*. Umeå: Brottsoffermyndigheten.

Friström, M. (2011) *Aktuell brottsstatistik om mäns våld mot kvinnor*. Nationellt centrum för kvinnofrid. Uppsala Universitet.

Heimer, G.M. & Posse, B. (red.) (2003). *Våldsutsatta kvinnor: samhällets ansvar*. Lund: Studentlitteratur.

Prop. (2006/07:38) Socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor.

Socialstyrelsen (2007:26) *Våld mot personer med funktionshinder*. Stockholm: Socialstyrelsen

Socialstyrelsen (2011-6-9). *VÅLD. Handbok om socialnämndens ansvar för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsens hemsida: *Våld mot äldre*. <http://www.socialstyrelsen.se/aldre/valdmotaldre> Hämtad 2013-12-12

Sveriges kommuner och landsting. (2006) *Mäns våld mot kvinnor i nära relationer*. Sveriges kommuner och landsting.

Regeringens skrivelse 2007/08:39. *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer*. Stockholm

Överlien, Carolina (2012) *Våld i hemmet – barns strategier*, Malmö: Gleerups